ทำดี

หรือ

ยกย่องพระพุทธศาสนา

ของ

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม

และ

พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล

วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

294.31881
พ412ทจ

มพ์แจกในงานฌาปนกิจ

นางจอน

มารดานายวีระ (กิมเซ็ง) อิงคสูตร

ณ วัดดวงแข ถนนรองเมือง

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๗๒

#1576

ทำดี

หรือ

ยกย่องพระพุทธศาสนา

ของ

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม

และ

พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล

วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจ

นางจอน มารดาของนายวีระ (กิมเจ็ง) อึงคสูตร์

ณ วัดดวงแข ถนนรองเมือง

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๒

เลขหมู่ ภ 294.31441
พ 412 ทก
เลขทะเบียน 003487

7766

คำอุทิศ

กรรมใดได้ชื่อว่ากุศล อันข้าเจาะจงมารดาของข้าบำเพ็ญแล้ว ขอมารดาของข้าจงได้รับผลของกรรมนั้นด้วยอนุโมทนาวิธี ขอกรรมนั้นจงอำนวยสุขสมบัติแก่มารดาของข้าโดยควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพโน้น.

วีระ อิงคสูตร์

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นายสำรวย บานชัยภูมิ หมดอายุ 03/08/2564

มาตา มิตฺตํ สเก ฆเร ฯ

(มารดาเป็นมิตรในเรือนของตน)

ภุชงคประยาตรฉันท์ ๑๒

เพราะเมตตา และการุณ- ยธรรมสุน ทรากร
ประกอบมั่น นิรันตร ณดวงจิต ตมารดา
ผดุงบุตร บเบือนเบี่ยง ประโลมเลี้ยง และรักษา
ตลอดวัน และเวลา จะลำบาก ก็ตรากทน
กระทั่งทั้ง อุทิศทุก สถานสุข สราญผล
และโดยสุด จะเสียชน- มชีพย่อม จะยอมตาย
คะนึงแต่ จะให้บุตร สบายสุด ประสงค์หมาย
มิเว้นว่าง มิจางวาย วิตกหวั่น ถวิลถึง
แถลงอา ทิอ้างยล พระคุณพ้น จะรำพึง
พินิแจ้ง พิจารณ์ซึ้ง ประจักษ์สม แสดงมา
สรุปพจน์ จรดพาท นิพนธ์บาท พระคาถา
ระลึกท่อง เถอะ "มารดา แหละเป็นมิตร
ณเรือนตน" ฯ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นายสำรวย บานชัยภูมิ หมดอายุ 03/08/2564

ธารมุภคาถา ชุดที่ ๑-๒-๓

ในพระพุทธศาสนา กล่าวคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น ล้วนเป็นธรรมที่สุขุมลุ่มลึกยิ่งนัก ยากที่บุคคลทั้งปวงจะเข้าใจได้ และยากนักที่จะพอใจในการท่องบ่นจดจำ ถ้าหากกล่าวธรรมวินัยโดยวาจาอันไพเราะอ่อนหวาน ถูกหูถูกใจของผู้ฟัง ก็ย่อมมีความปีติยินดีในธรรมเทศนาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าหากกล่าวโดยความกระโชกกระชากกระทบกระทั่งไม่ถูกหู ไม่ถูกใจของผู้ฟังแล้ว แม้ธรรมจะดีสักปานใด ก็ไม่มีใครอยากฟัง เนื่องด้วยเหตุนี้ พระสังคีติกาจารย์เจ้าทั้งหลาย จึงกล่าวเป็นภาษิต ผูกเป็นคำฉันท์ไว้ โดยมคธภาษา ดังพระอภิธรรมมัตถสังคหะ และสวดมนต์ต่าง ๆ เช่นมงคลสูตรเป็นต้น แต่ในมคธภาษาอย่างเดียว ถ้าไม่แปลเป็นภาษาไทย พวกเราชาวไทยก็ไม่เข้าใจ แต่ถ้าแปลเฉย ๆ ไม่ได้ผูกเป็นคำฉันท์ ก็ไม่มีใคร

พอใจที่จะท่องบ่นจดจำให้ชำนาญคล่องแคล่วเท่าใดนัก ข้าพเจ้าพิจารณาเห็นดังนี้ จึงได้เรียงเป็นคำฉันท์โดยภาษาไทย และมีผู้พอใจท่องบ่นจดจำ สวดร้องกันเป็นอันมาก เชื่อว่าคงเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านผู้ฟังจึงได้พิมพ์ไว้ในพระพุทธศาสนาเพื่อแจกเป็นธรรมทาน

หนังสือยกย่องพระพุทธศาสนานี้ มีประโยชน์แก่ผู้อ่านผู้ฟังมาก เพราะเป็นธรรมที่ไพเราะอ่อนหวานเตือนใจให้มีสติสนใจในพระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น ไม่จืดไม่จาง ไม่ท้อไม่ถอย ในการที่จะประพฤติปฏิบัติพระพุทธศาสนายิ่ง ๆ ขึ้นไป ได้พิมพ์ไปแล้ว ๕ ครั้ง พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๓๐๐ เล่ม พิมพ์ครั้งที่สอง ๑,๐๐๐ เล่ม ได้แก้และเพิ่มเติม คำแปล ชราสูตร์ข้อที่เจ็ด ๓ บรรทัด และเพิ่มเข้าอีก ๓ สูตร์ คือ เทวะทูตตสูตร์ ๑ โลกธรรมสูตร์ ๑ ไชยมงคลคาถา ๑ รวมเป็นสามสูตร์ด้วยกัน พิมพ์ครั้งที่สาม ๑ ๐๐๐ เล่ม ได้แก้แลเพิ่มเติมข้อที่ขาดตกบกพร่องในคำแปลชราสูตร์ข้อที่สอง ๒ บรรทัด ข้อที่สาม ๓ บรรทัด ข้อ

ที่สี่ ๓ บรรทัด ข้อที่ห้า ๓ บรรทัด ข้อที่หก ๓ บรรทัด กับข้อที่สิบอีก ๑ บรรทัด พิมพ์ครั้งที่สี่ ๑,๐๐๐ เล่ม พิมพ์ครั้งที่ห้า ๕๐๐ เล่ม

ขอท่านผู้ฟังผู้อ่าน แลผู้ท่องบ่นจดจำ จงตรวจตรองพิจารณาให้ถ้วนถี่ด้วย

ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นนักประพันธ์ แต่เป็นผู้ปฏิบัติพระพุทธศาสนา ไม่ชำนาญในการเรียงคำฉันท์ ก็คงขาดตกบกพร่องบ้างหลายแห่ง แต่ถ้ามุ่งอรรถรศเป็นประมาณ ก็คงเข้าใจในข้อความแจ้งชัด

เชื่อว่าท่านผู้อ่านผู้ฟัง แลผู้ปฏิบัติทั้งหลาย คงให้อภัยแก่ข้าพเจ้า

จงช่วยกัน เชิดชูพระพุทธศาสนา ให้เจริญงอกงาม จนเต็มความสามารถของตน ๆ เถิด

โดยความหวังดี

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม

และ พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล

วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๒

สารบาญ

๑.	ชุมนุมเทวดา	หน้า ๑
๒.	อาราธนาธรรม	,, ๔
๓.	อาราธนาธรรมในวันธรรมสวนะ	,, ๘
๔.	โอวาทของพระพุทธเจ้า	,, ๙-๑๔
๕.	พระพุทธคุณ ๙ พระนาม	,, ๑๘
๖.	พระพุทธคุณ ๖ พระนาม	,, ๒๔
๗.	พระสังฆคุณ ๙ พระนาม	,, ๒๘
๘.	อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา	,, ๓๒
๙.	กราบไหว้คุณพระอาจารย์	,, ๓๔
๑๐.	กราบไหว้คุณบิดามารดา	,, ๓๖
๑๑.	คาถาพุทธชัยมงคล	,, ๓๘
๑๒.	ฆราวาสธรรม	,, ๔๙
๑๓.	เบิญจศีล	,, ๕๓
๑๔.	เบิญจขันธ์	,, ๕๗
๑๕.	ภารสุตฺตคาถา	,, ๖๔

๑๖. สมถแลวิปสฺสนา หน้า ๗๐
๑๗. กายคตาสติ ,, ๗๔
๑๘. เจริญความสังเวช ,, ๘๔
๑๙. ภทฺเทกรตฺตาสูตร ,, ๙๐
๒๐. บาลีในชราสูตร ,, ๙๗
๒๑. เทวทูตคาถา ,, ๑๐๕
๒๒. สังเวคกถา ,, ๑๐๘
๒๓. ปัตติทานคาถา ,, ๑๑๔
๒๔. พุทธภาษิต ,, ๑๑๘
๒๕. อวยพร ๔ ประการ ,, ๑๒๐
๒๖. โลกธรรม สูสุตสูตร์ ,, ๑๒๑
๒๗. ไชยะมงคล คาถา ,, ๑๒๖

นโม ๕ บท

นโม สาตาคิริยกฺโข ตสฺส จ อสุรินฺทโก
ภควโต โลกปาลา อรหโต สกฺโก ตถา
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส นาม.นมสฺสนฺติ มหาพฺรหฺมาติ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

ข้าขอประณมน้อม ศิรเกล้าบังคมคุณ
สัมพุทธการุณ ญะภาพนั้นนิรันดร
น้อมเศียรลงกราบทูล ธรรมคุณที่บวร
พระธรรมที่ทรงสอน ประณมกรทุกประการ
ข้าไหว้หมู่พระสงฆ์ อริยวงศ์ผู้ชำนาญ
พระสงฆ์ที่เชี่ยวชาญ นมัสการทุกองค์ไป
พระพุทธ์พระธรรมสงฆ์ สันติวงศ์รตนาไตร
ประชุมที่ดวงใจ ระลึกไว้ทุกทิวา
อาตมาจักแสดง แถลงอรรถคาถา
พระธรรมแปลเป็นวา– จกะพากย์สุนทรไทย

ผูกเป็นละเบงบท
กำหนดนามแถลงไข
กาพย์อินทรวิเชียรไพ-
เราะเลิศล้ำลำนำกลอน
อาตมาจักแสดง
ให้จะแจ้งแห่งคำสอน
เพื่อท่านทั้งหลายพึง
บรรเทาทุกข์ที่อาวรณ์
ถึงท่านผู้ม้วยมรณ์
ให้เสื่อมส่างแลบางวาย
จงตั้งโสตสดับ
เคารพรับโดยแยบคาย
ดังรูปจะบรรยาย
ณบัดนี้เป็นต้นไป ฯ

ชุมนุมเทวดา

สมนฺตา จกฺกวาเฬสุ อตฺราคจฺฉนฺตุ เทวตา
สทฺธมฺมํ มุนิราชสฺส สุณนฺตุ สคฺคโมกฺขทํ
สคฺเค กาเม จ รูเป คิริสิขรตเฏ จนฺตลิกฺเข วิมาเน
ทีเป รฏฺเฐ จ คาเม ตรุวนคหเน เคหวตฺถุมฺหิ เขตฺเต
ภุมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลถลวิสเม ยกฺขคนฺธพฺพนาคา
ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิวรจนํ สาธโว โน สุณนฺตุ
ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา
ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา
สงฺฆปยิรุปาสนกาโล อยมฺภทนฺตา ฯ

คำแปลอินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

ดูกรสัปบุรุษ บริสุทธิ์น้ำใจธรรม
กาลนี้แสดงธรรม ช่วยชักนำยกคำสอน
เผยแผ่ศาสนา พระสัตถาทรงสั่งสอน
พระองค์ได้ทรงสอน แก่นิกรได้สืบมา

นับแต่วันนิพพาน จิรกาล เจริญมา
บริษัทได้สืบมา ศาสนาอันวิเศษ
ชำระอลัชชี อวาทีจนหมดเหตุ
นานนับสองพันเศษ สี่ร้อยเศษเจ็ดสิบแปด
บัดนี้ไม่เสื่อมสูญ บริบูรณ์ธรรมเทศน์
มรรคผลธรรมวิเศษ ไม่หมดเขตต์หมดสมัย
พวกเราเหล่าประชา ผู้ศรัทธาและเลื่อมใส
ควรเราเอาใจใส่ สดับไว้เพื่อสืบวงศ์
ข้าขออัญเชิญเหล่า เทพเจ้าซึ่งดำรง
สคุเค ถ้วนทุกองค์ ซึ่งดำรงในสวรรค์
กาเม กามภพ จงสมทบวนาวัน
รูเม รูปภพ บรรจบท้าวมหาพรหม
ภุมมา ขออัญเชิญ ภุมมเทพไพรพนม
ซึ่งอยู่ในอาศรม ไพรพนมวิมานแมน
เหนือยอดแห่งภูเขา เทพเจ้ามรแมน
หุบผาในแว่นแคว้น วิมานแมนไม่โศกเศร้า

ในเกาะและอากาศ　วิมานมาศภูมิลำเนา
รฏเฐ ในเมืองเรา　ทั้งที่เฝ้ารักษาคน
คาเม อยู่ในบ้าน　ทุกสถานทุกตำบล
วเน ในไพรสณฑ์　และที่ต้นพฤกษ์พิมาน
เคเห ในบ้านเรือน　ไร่นาเถือนทุกสถาน
เชิงนาคมิ่งพังพาน　ทั้งครุธฐานสุบรรณา
ขอเชิญท่านทั้งคนธรรม์　ทั้งสุบรรณ์และยักษา
สถิตในคงคา　ชลธาทุกหนแห่ง
สถิตในบนบก　ที่น้ำตกและเหวหน
สถิตที่ใกล้คน　หมดกังวลและชุมนุม
ธรรมใดของมุนี　สามัคคีจงประชุม
สัปบุรุษผู้สุขุม　จงประชุมสดับธรรม
เทวดาจักกวาฬ　ทุกสถานประชุมธรรม
จงฟังซึ่งสัทธรรม　อันจักนำสู่สวรรค์
นำสู่พระนิพพาน　หนีจากมารเป็นแม่นมั่น
ควรรีบเร็วพลัน　มาให้ทันประชุมฟัง

คูกรผู้เจริญ จงอย่าเพลินสดับฟัง
กาลนี้เป็นกาลฟัง พระสัทธรรมท่านแสดง
กาลนี้ก็ฤกษ์ดี ธรรมวาทีจักแสดง
กาลนี้จักแสดง ให้จะแจ้งแห่งคำสอน
ฟังเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายเทพนิกร
จงฟังคำสั่งสอน ที่แน่นอนจงจดจำ
จงทำความเคารพ ให้ประสพพระสัทธรรม
พวกเราจงฟังธรรม จงจดจำสัทธรรม เทอญฯ

อาราธนาธรรม

พฺรหฺมา จ โลกา ธิปติสหมฺปติ
กตญฺชลี อนฺ ธิวรํ อยาจถ
สนฺตีธ สตฺตาปฺ ปรชกฺขชาติกา
เทเสตุธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ ฯ

แปลกาพย์อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

ข้าขออัญชุลี พระมุนียุคลบาท
บรมโลกนารถ ณข้าบาทบังคมทูล

ขอกราบอภิวาท โลกนารถบังคมทูล
น้อมเศียรลงกราบทูล พระการุญศาสดา
ปางเมื่อสัพพัญญู ตรัสรู้ครั้งแรกมา
ตรัสแก่ประระมา ภิเษกะโพธิญาณ
พระองค์ทรงยับยั้ง เสร็จตั้งอยู่ในฌาน
ดำริห์พระทัยท่าน จะไม่ทานเทศนา
นึกว่าจะไม่ตรัส พระสัทธรรมเทศนา
พรหมมาจะโลกา รีบร้อนมาสหัมบดีพรหม
ใหญ่กว่าอมรเมศร์ อันเรืองเดชมหาพรหม
เสด็จลงจากชั้นพรหม มหาพรหมน้ำใจหาญ
เสด็จสู่มะหาพน ทศพลมิทันนาน
ยกหัตถ์นมัสการ โปรดประทานพระเจ้าข้า
ครั้งนี้จงทรงโปรด ให้พ้นโทษพระเจ้าข้า
จงทรงพระกรุณา ทรงเมตตาแก่ในชน
ฝูงสัตว์ที่เกิดมา วาสนาน้อยเหลือทน
ขอองค์ทศพล โปรดฝูงชนในครั้งนี้

ฝูงสัตว์มีผ้าหมอก　　เข้าปะพองเป็นธุลี
ราคะ โทษะมี　　ไม่หะมีเข้าปิดบัง
กิเลสแลตัณหา　　อวิชชาเข้าปิดบัง
ถ้าได้สดับพึง　　พระสัทธรรมเทศนา
ละอองที่มืดหมอก　　จะเสื่อมออกสิ้นตัณหา
จงทรงพระกรุณา　　เทศนาทรงแก้ไขย์
สหัมบดีพรหม　　มะหาพรหมนี้ฉันใด
ข้าพเจ้าบัดนี้ไซร้　　ก็จักได้อาราธนา
ข้าแต่เจ้าพระคุณ　　ผู้สมบูรณ์ด้วยปรีชา
ของจงเทศนา　　กรุณาช่วยสั่งสอน
สัทธรรมเกิริ　　เป็นธรรมยิ่งคำสั่งสอน
พระธรรมคำสั่งสอน　　อันบวรเกษมสันต์
เป็นธรรมเฉลิมโลก　　ระงับโศกเกษมสันต์
พระธรรมเกษมสันต์　　ภะคะวันต์ทรงประธาน
อุปมาเหมือนกลองไชย์　　เสียงจับใจเป็นกังวาล
เสียงก้องเป็นกังวาล　　เสียงสะท้านสนั่นเนือง

พระวินัยเป็นตัวกลอง เสนาะก้องสนั่นเนื่อง
กลองไชย์สนั่นเนื่อง สุระเสียงน่าควรฟัง
พระสูตร์เป็นสายรัด ประระมัตถ์เป็นผืนหนัง
จะตุสัจจะ ทัณฑัง น่าควรฟังบันลือเสียง
อริยสัจจ์เป็นไม้ค้อน ได้ตีต้อนบันลือเสียง
ฟังสัททะสำเนียง สุระเสียงถึงชั้นพรหม
ตลอดทั่วอมรเมศร์ ปรเมศร์พิมานพรหม
ทั่วท้าวมะหาพรหม ได้ชื่นชมโสมะนา
พระคุณเอ่ยพระคุณเจ้า ผู้มีเชาว์อันโสภา
มีญาณมีปรีชา จงเมตตาได้ช่วยโปรด
ขอจงเทศนา กรุณาแสดงโปรด
ขอจงแสดงโปรด ให้ปราโมทย์ให้แช่มชื่น
ปวงข้าผู้ง่วงเหงา และโศกเศร้าจงแช่มชื่น
ชี้แจงให้แช่มชื่น แลเต็มตื่นด้วยปีติ
ปวงข้าอาราธนา จงเมตตาจงหวังดี
พระคุณจงปราณี จงหวังดีแสดงธรรม

โปรดเถิดพระเจ้าข้า กรุณาแสดงธรรม
ขอจงแสดงธรรม พระสัทธรรมให้แจ้งใจ
ขออาราธนา เทศนาแก่เวไนย์
โอกาศพระเจ้าข้า อาราธนํ กโรมิ ฯ

อาราธนาธรรมในวันธรรมสวนะ

จาตุทฺทสีปณฺณรสี ยาจปกฺขสฺสอฏฺฐมี
กาลาพุทฺเธนปญฺญตฺตา สทฺธมฺสมฺสวนสฺสิเม

จาตุทฺทสี
ปณฺณรสี } โขอยนฺทานิ สมฺปตฺตาอภิลกฺขิตา
อฏฺฐมี

เตนายํ ปริสาธมฺมํ โสตุํ อิธสมาคตา
สาธุ อยฺภิกฺขุสํโฆ กโรตุ ธมฺมเทสนํ
อยญฺจปริสาสพฺพา อฏฺฐิกตฺวา สุนาตุ นนฺติฯ

แปล

ขึ้นแรม ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำตามปักษมี
แปดค่ำ อัฏฐะมี สามวันนี้บัญญัติมา

เพื่อให้บริษัท ปฏิบัติศาสนา
ได้ฟังเทศนา และเข้ามาประชุมฟัง

๑๔ ค่ำ	}	ถึงแล้วซ้ำประชุมฟัง
วันนี้ ๑๕ ค่ำ	}	(สามัคคี) ถึงแล้วดี, ประชุมฟัง
ขึ้น ๘ ค่ำ	}	

บริษัทประชุมฟัง พร้อมกันนั่งเคารพดี
ขอสงฆ์จงโอวาท ทำโอกาสโดยหวังดี
ปวงข้าสามัคคี พร้อมกันดีประณมกร
ตั้งใจโดยเคารพ หวังประสพคำสั่งสอน
จงเทศนาสอน แก่นิกรที่เข้ามา
อนึ่งขอบริษัท จงสดับเทศนา
ฟังธรรมเทศนา เจตนาเคารพเทอญ ฯ

โอวาทของพระผู้เป็นเจ้า

สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสลสฺสูปสมฺปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํพุทฺธานสาสนํ ฯ

แปลอินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

มนุษย์บุถุชน ถ้วนทุกคนในโลกา
ทุกชั้นที่เกิดมา ศาสนาประจำตัว
กล่าวคือเบ็ญจขันธ์ ถ้วนทุกชั้นประจำตัว
ผลกรรมทั้งดีชั่ว เป็นของตัวทุกประการ
เป็นเจ้าศาสนา องค์สัตถาทรงประทาน
มีใจเป็นประธาน ทุกประการเอกมูล

กุศลอกุศล ถ้วนทุกคนเอกมูล
ใจแลเป็นตัวมูล เอกมูลศาสนา
ทุกคนที่มีใจ พึงเข้าใจศาสนา
ตัวเราศาสนา จงรักษากายกับใจ
บาปกรรมที่ตนทำ เกิดประจำที่กายใจ
ส่วนบุญเกิดกับใจ มูลหัวใจอันเดียวกัน
ผลบาปแลผลบุญ ในเป็นมูลอันเดียวกัน
นรกแลสวรรค์ ประชุมกันที่กายใจ

รูปพรหมอรูปพรหม อย่างงายงมเกิดกับใจ
นิพพานก็คือใจ ที่สิ้นไปจากกิเลส
ใจแลเป็นพระพุทธ บริสุทธิ์จากกิเลส
สาวกผู้วิเศษ ธรรมวิเศษก็คือใจ
ละบาปบำเพ็ญบุญ เอกมูลก็คือใจ
ศาสนาชำระใจ จงเอาใจถ้วนทุกคน
พระพุทธแลพระธรรม เกิดประจำหัวใจคน
พระสงฆ์มีทุกคน ถ้วนทุกคนจงเอาใจ
รูปธรรมนามธรรม เกิดประจำที่กายใจ
พระสูตรพระวินัย เรื่องหัวใจปะระมัตถ์
อภิธรรมเจ็ดคำภีร์ หนึ่งคำภีร์ปะระมัตถ์
หัวใจปะระมัตถ์ ปฏิบัติก็จึงเห็น
ท่านที่รู้จักใจ เอาใจได้ จึงได้เห็น
ความรู้แลความเห็น ประชุมเป็นดวงตาธรรม
ทำจิตต์ประชุมมรรค อริยะมรรคเห็น ดวงธรรม
ดวงตาที่เห็นธรรม ประชุมธรรมเป็นหนึ่งดี

ดวงใจประชุมมรรค อริยะมรรคก็มีสี่
ส่วนผลก็มีสี่ สมังคีประชุมใจ

ศีลสมาธิปัญญา สงเคราะห์มาประชุมใจ
อริยสัจจ์ประชุมใจ สงเคราะห์ใจเป็นดวงเดียว

เอกจิตต์เอกธรรม ประชุมธรรมเป็นดวงเดียว
ศาสนาเป็นแท่งเดียว ธรรมดวงเดียวจงเอาใจ

สมถะกรรมฐาน เครื่องสังหาญกิเลสไกล
วิปัสสนานัย ชำระใจสมังคี

นี่แลศาสนา องค์สัตถาตั้งไว้ดี
จงทำสามัคคี จงหวังดีศาสนา

พวกเราถ้วนทุกคน จงทำตนให้ศรัทธา
บำรุงศาสนา พร้อมกันมาประพฤติธรรม

จงถึงซึ่งพระพุทธ บริสุทธิ์พระสัทธรรม
พระสงฆ์เป็นผู้นำ ประพฤติธรรมสำรวมใจ

ทานศีลภาวะนา สำรวมมาประชุมใจ
มีศีลสำรวมใจ ความตั้งใจให้มั่นคง

ศีลสมาธิปัญญา　ภาวะนาให้เที่ยงตรง
ทำตนให้มั่นคง　ให้ดำรงค์ศาสนา
สติประคองใจ　สำรวมใจทุกเวลา
ยกย่องศาสนา　สัมพุทธอรหันต์
พระพุทธพระธรรมสงฆ์　ถ้วนทุกองค์อรหันต์
พวกเราจงพร้อมกัน　อุปถัมภ์ศาสนา
จงเป็นบริษัท　ปฏิบัติศาสนา
เชิดชูศาสนา　ทุกเวลาอย่าประมาท
มรรคผลธรรมวิเศษ　ไม่หมดเขตต์อย่าประมาท
ความที่ไม่ประมาท　หัวใจศาสนาพุทธ์
ปัจฉิมโอวาท　หัวใจศาสนาพุทธ
ในศาสนาพุทธ　บริสุทธิ์วิเศษจริง
ตรัสรู้มรรคผล　อริยบุคคลมีจริง ๆ
ในโลกบ่อมีสิ่ง　ประเสริฐยิ่งจะเปรียบปาน
ดูกรท่านทั้งหลาย　ที่มุ่งหมายพระนิพพาน
หวังเพื่อพระนิพพาน　หนีสงสารจงรีบมา

หอสมุด... หนังสืออนุสรณ์งานศพ

เส้นเดียวทางแก้ทุกข์ ทางพ้นทุกข์จงรีบมา
ปฏิบัติศาสนา ดับตัณหาพ้นทุกข์แล ฯ

โอวาทของพระพุทธเจ้า

อนูปวาโท อนูปฆาโต ปาติโมกฺเข จ สํวโร
มตฺตญฺญุตา จ ภตฺตสฺมึ ปนฺตญฺจ สยนาสนํ
อธิจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

สัมมาสัมพุทโธ อนุตตโรประเสริฐยิ่ง
ในโลกบ่อมีสิ่ง ประเสริฐยิ่งจะเปรียบปาน
พุทโธองค์ประเสริฐ อัคคะเลิศโพธิญาณ
ในโลกไม่เปรียบปาน โพธิญาณศาสดา
ทรงนามโลกนารถ ทรงประกาศศาสนา
ทรงพระกรุณา สาวะกาช่วยประกาศ
ให้รู้และเอาตน ทศพลทรงประกาศ
พระองค์ทรงประกาศ พุทธศาสนาจริง

อนุปุพพิกถา ศาสดาประกาศจริง
พรหมจรรย์ประกาศจริง พ้นทุกข์จริงไม่สงสัย
ศาสนาอยู่ในตน จงทำตนให้จริงใจ
ศาสนาความจริงใจ จงเข้าใจทุกตัวคน
ศาสนาทางแก้ทุกข์ มีกองทุกข์ทุกตัวคน
ไพเราะในเบื้องต้น ให้เอาตนประกาศสอน
ไพเราะในท่ามกลาง ใจเป็นกลางพระองค์สอน
ประกาศคำสั่งสอน พระองค์สอนให้มีญาณ
ไพเราะในที่สุด คือวิมุตติปัญญาญาณ
ประกาศมัคคญาณ ผลญาณบริบูรณ์
พร้อมด้วยอรรถะพะ ยัญชนะบริบูรณ์
ประกาศ บริบูรณ์ ไม่ขาดสูญจากฐานกรณ์
มคธ ภาษา องค์สัตถาทรงสั่งสอน
ประกาศคำสั่งสอน แก่นิกรสองประการ
ประกาศให้รู้ตัว ธรรมในตัวหนึ่งประการ
ธรรมเดิมเป็นประธาน สองประการกับความเพียร

ธรรมเดิมมีอยู่แล้ว ธรรมมีแล้วต้องทำเพียร
ธรรมเดิมท่านจงเรียน จงทำเพียรให้รู้จริง
ธรรมเดิมคือขันธ์ห้า พึงรู้ว่าธรรมของจริง
ขันธ์ห้าธรรมของจริง มีจริง ๆ ทุกตัวคน
ขันธ์ห้ากายกับใจ จงเข้าใจทุกตัวคน
ศาสนาเป็นของตน ถ้วนทุกคนจงเข้าใจ
ศาสนาไม่ใช่วัด อริยสัจจ์อยู่ภายใน
ศาสนาตู้พระไตร กายกับใจของเราเอง
อริยสัจจ์ธรรมของจริง สัจจะจริงใจเราเอง
กองทุกข์ของเป็นเอง ธรรมเป็นเอง เกิดกับเรา
คือชาติ และชรา มรณะเรื่องของเรา
สมุทัย ใจของเรา ตัณหาเล่าเรื่องของใจ
นิโรธ ความดับทุกข์ พ้นจากทุกข์เยือกเย็นใจ
มัคคะหนทางใจ บำเพ็ญใจกระแสธรรม
ทำใจให้สงบ ได้ประสพ กระแสธรรม
ใจหนึ่งเอกธรรม เป็นดวงธรรมเที่ยงตรงดี

วาทะไม่ติตน ไม่ฆ่าตนสงบดี
ปาติโมกข์สำรวมดี สติดีบำเพ็ญธรรม
บริโภคมีประมาณ ในอาหารปัจจัยธรรม
นั่งนอนบำเพ็ญธรรม เจริญธรรมประกอบใจ
สติกำหนดยิ่ง เจริญยิ่งประกอบใจ
ประกอบยิ่งในใจ กำหนดใจทุกเวลา
ทำใจบริสุทธิ์ ถึงวิมุติวิราคา
นี้แลศาสนา พระสัตถาทรงประกาศ
ศาสนาคือตัวเรา พุทธะเจ้าทรงประกาศ
พระองค์ทรงประกาศ พุทธศาสนาไว้
ศีลสมาธิปัญญา กรุณาประกาศไว้
ศาสนาทรงตั้งไว้ กำหนดได้ห้า...มี
ทางมรรคแลทางผล อริยบุคคลก็ยังมี
ตลอดทุกวันนี้ ประพฤติดีก็เห็นผล
ฟังเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายถ้วนทุกคน
ฟังแล้วจงเห็นตน จงเอาตนประพฤติธรรม

มาเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายประพฤติธรรม
จงมาบำเพ็ญธรรม เจริญธรรมเป็นมงคล
พระองค์ทรงตั้งไว้ ธรรมวินัยเป็นมงคล
ศาสนามีทุกคน ถ้วนทุกคนจงทำเพียร
ศาสนาเป็นของเรา พวกชาวเราจงทำเพียร
พวกเราจงทำเพียร จงเล่าเรียนกรรมฐาน
ทำใจให้สงบ ได้ประสพพระนิพพาน
เรียนเถิดกรรมฐาน จักสังหารกิเลสแล ฯ

พระพุทธคุณ ๙ พระนาม

อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร
ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ
พุทฺโธ ภควาติ ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอ้องค์พระสัมพุทธ วิเศษสุทธิพุทธาจารย์
พุทโธโพธิญาณ ทรงเบิกบานหฤทัย

กำจัดเสนามาร ยังพลมารปราไชย์
พุทโธวิเศษไชย หฤทัยวิโมกข์ธรรม
ทรงเสวยวิมุตติสุข พ้นจากทุกข์สุขในธรรม
ตรัสรู้อยู่ในธรรม สัจจธรรมบำเพ็ญฌาน
ตรัสแก่ปะระมา ภิเษกะโพธิญาณ
สำเร็จเสร็จนิพพาน โพธิญาณเบิกบานใจ
หฤทัยใสสิ้นสุด ถึงวิมุตติผุดผ่องใส
สิ้นอาสวะไขย์ กิเลสไกลวิลัยเลิศ
ทรงพระปัญญาคุณ วิสุทธิคุณอุดมเลิศ
กรุณาคุณประเสริฐ อัคคะเลิศโพธิญาณ
อิติปิว่ากระนี้ มนุษย์นี้มิเปรียบปาน
ทวยเทพพะวิมาน พรหมสถานไม่เทียมทัน
โสคุณะวิเศษ สิ้นกิเลสอรหันต์
ภควา พระคุณนั้น ภควันต์ผู้ทรงนาม
อรหํ ไกลกิเลส พ้นพิเศษคุณนาม
อรหํคุณะนาม พระทัยงามควรบูชา

พระทัยไกลกิเลส คุณวิเศษสิ้นตัณหา
ควรตั้งศาสนา กรุณาทรงสั่งสอน
อรหังเป็นผู้ควร พระองค์ควรทรงสั่งสอน
ควรเป็นผู้สั่งสอน นำนิกรถึงนิพพาน
สอนสัตตะวะโลก ให้พ้นโอฆะสงสาร
สอนทางพระนิพพาน หนีสงสารเสียโดยชอบ
สัมมาสัมพุทโธ อาโลโกทรงรู้ชอบ
ทรงตรัสรู้ชอบ ทรงประกอบปรีชาญาณ
วิชชาทรงรู้แจ้ง หนทางแห่งพระนิพพาน
จรณะวิชชาญาณ พุทธาจารย์ทรงไปดี
จรณะสัมปันโน องค์พุทโธจอมมุนี
สุคโต ทรงไปดี หมู่ไพรีก็วายชีพ
พระองค์ยุรยาตร และประพาสแดนใด
ข้าศึกก็เลื่อมใส เสด็จไปเป็นมงคล
ทรงโลกวิทู ตรัสรู้หัวใจคน
จุติปฏิสนธิ์ กรรมบันดลทุกหนเห็น

รู้แจ้งแทงตลอด รู้รอบคอบสกลเกณฑ์
พระองค์ทรงแลเห็น สัตว์เกิดเป็นทุกกำเนิด
ทรงอนุตตโร องค์พุทโธคุณประเสริฐ
อนุตตโรเลิศ ทุกกำเนิดไม่เปรียบปาน
ปุริสสารถี จอมมุนีทรมาน
มนุษย์บุรุษบาน ให้เชี่ยวชาญในคำสอน
สัตถาศาสดา กรุณาทรงสั่งสอน
มนุษย์เทพนิกร พระองค์สอนให้ชำนาญ
พุทโธทรงคุณเลิศ คุณประเสริฐโพธิญาณ
พุทโธทรงเบิกบาน พุทธาจารย์ผู้ทรงธรรม
ภควาทรงจำแนก พระองค์แจกพระสัทธรรม
วิธีสังฆกรรม ให้เป็นธรรมเป็นวินัย
ประกาศศาสนา บัญญัติมาธรรมวินัย
พระสูตรพระวินัย ทรงตั้งไว้อภิธรรม
วิธีบำเพ็ญทาน กรรมฐานประทานธรรม
ทรงสอนศีลและธรรม ประพฤติธรรมบำเพ็ญเพียร

ศีลสมาธิปัญญา ให้อุส่าห์บำเพ็ญเพียร
วิธีทำความเพียร ให้เล่าเรียนธรรมวินัย
มรรคผลนฤพาน กรรมฐานหนทางใจ
นรกอยู่ที่ใจ สวรรค์ไซร้หัวใจเรา
รูปพรหมอรูปพรหม มหาพรหมหัวใจเรา
นิพพานก็ใจเรา พุทธเจ้าทรงสั่งสอน
สงเคราะห์เบญจขันธ์ ธรรมขันธ์พระองค์สอน
พระธรรมที่ทรงสอน พระองค์สอนในทางดี
สอนให้ละความชั่ว ประพฤติตัวในทางดี
พุทธคุณล้วนดีๆ ที่ได้มีในพระองค์
รวมพระคุณะนาม เก้าพระนามของพระองค์
คุณแห่งพุทธองค์ ประชุมตรงที่ดวงใจ
พุทโธทรงคุณมาก สำเร็จจากที่ดวงใจ
อรหํ กิเลสไกล ล้วนแต่ใจของเราเอง
รู้ดีทั้งรู้ชอบ ความรู้ชอบใจเราเอง
วิชชาใจแจ้งเอง ไปดีเองหัวใจเรา

คุณโลกวิทู เกิดความรู้ที่ใจเรา
อนุตฺตโรเล่า หัวใจเราทรงคุณเลิศ
ทรมานซึ่งบุรุษ ใจมนุษย์สุดกำเนิด
ใจเราไม่ต้องเกิด ในกำเนิดแห่งสงสาร
ใจสอนพวกมนุษย์ เทพบุตรใจวิมาน
พุทโธใจเบิกบาน พุทธาจารย์หัวใจเอก
ภควาทรงจำแนก หัวใจแจกจากใจเอก
คุณมากจากใจเอก ใจวิเวกเอกะธรรม
พุทโธทรงคุณเลิศ คุณประเสริฐเอกะธรรม
เอกะจิตต์เอกะธรรม ใจเป็นธรรมเป็นพุทโธ
ใจเลิศใจประเสริฐ ใจบังเกิดเป็นพุทโธ
ใจรู้ใจพุทโธ อาโลโกกระจ่างใจ
ใจพ้นจากกิเลส ใจวิเศษสว่างใจ
สิ้นอาสวะไขย์ คือหัวใจได้นิพพาน
ดูกรท่านทั้งหลาย ที่มุ่งหมายพระนิพพาน
ต้องการพระนิพพาน จงจัดการกระทำใจ

รวมคุณพุทธธรรมสงฆ์ ประชุมลงที่ตรงใจ
รวมมรรคประจักษ์ใจ สำเร็จได้มัคคะญาณ
ผลเผล็ดเสร็จสิ้นสุด วรพุทธสุดสงสาร
นี่แลพระนิพพาน หนีสงสารจงเอาใจ
กองทุกข์ไม่ต้องการ พวกเราท่านจงเอาใจ
จงเพียรกระทำใจ จงเอาใจให้ได้เทอญ ฯ

พระธรรมคุณ ๖ พระนาม

สฺวากฺขาโต ภควตาธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เยหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

พระธรรมพุทโธวาท อนุศาสน์แถลงไข
ทรงตรัสประกาศไว้ ธรรมวินัยบริบูรณ์
พร้อมด้วยปริยัติ ปฏิบัติบริบูรณ์
มรรคผลบริบูรณ์ ธรรมนูญโดยรอบคอบ

สวากขาตธัมโม ภควโตทรงตรัสชอบ
สวากขาตรัสแล้วชอบ ผู้ประกอบพึงเห็นเอง
พระธรรมมีในตน ประกอบตนพึงเห็นเอง
ตนเองเห็นตนเอง ไม่ต้องเกรงหัวใจตน
พระธรรมทรงตรัสแล้ว สำเร็จแล้วให้พึงยล
พระธรรมอยู่กับตน เมื่อเห็นตนก็เห็นธรรม
สนฺทิฏฺฐิโกเป็น ให้พึงเห็นพระสัทธรรม
เห็นเองพระสัทธรรม พึงเห็นธรรมไม่เลือกการ
อกาลิโกศรี พระธรรมมีไม่เลือกการ
เห็นธรรมไม่เลือกการ ปัญญาญาณเห็นดวงธรรม
เอหิปัสฺสิโก องค์พุทโธให้เห็นธรรม
เอหิจงดูธรรม ตรวจดูธรรมณภายใน
โอปนยิโก องค์พุทโธสำรวมใจ
น้อมมาประชุมใจ กำหนดใจทุกเวลา
พระธรรมก็มีอยู่ กำหนดรู้ทุกเวลา
ทรงสอนให้น้อมมา สำรวมมาประชุมใจ

ตาหูจมูกลิ้น　　กายใจสิ้นประชุมใจ
สงเคราะห์ลงในใจ　　กำหนดใจเป็นดวงเดียว
เอกกัคตาจิตต　　กำหนดจิตต์เป็นดวงเดียว
พระธรรมมีดวงเดียว　　ใจดวงเดียวจงแลดู
ศรัทธาคือความเชื่อ　　เมื่อท่านเชื่อจงแลดู
ใจแลเป็นผู้รู้　　ท่านย่อมรู้จำเพาะใจ
วิญญูท่านผู้รู้　　ท่านพึงรู้จำเพาะใจ
ปจฺจตฺตํ จำเพาะใจ　　เมื่อเห็นใจก็เห็นธรรม
โอวาทคำสั่งสอน　　พระองค์สอนให้เห็นธรรม
คุณแห่งพระสัทธรรม　　คุณพระธรรม ๖ พระนาม
ธรรมคุณล้วนดีดี　　สัทธรรมมีพิพิธงาม
ธรรมคุณ ๖ พระนาม　　เป็นคุณงามประดับตน
ผู้ใดได้เห็นธรรม　　คุณพระธรรมนำให้ผล
บรรลุมรรคแลผล　　ย่อมยังตนเป็นคนดี
สำเร็จเป็นโสดา　　สกิทาบังเกิดมี
อนาคาสำเร็จดี　　บังเกิดมีอรหันต์

อานิสงส์ได้เห็นธรรม คุณพระธรรมอรรศจรรย์

เห็นผลปัจจุบัน อรรศจรรย์เห็นธรรมจริง
ละชั่วประพฤติดี ละทิฏฐิเห็นธรรมจริง
เห็นธรรมเห็นจริงๆ ประพฤติยิ่งเป็นมงคล
พึงเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายประพฤติตน
พระธรรมก็คือตน มีทุกคนจงเข้าใจ
พระธรรมที่เที่ยงตรง ธรรมวงศ์น่าเลื่อมใส
พระธรรมมีในใจ ควรเลื่อมใสควรบูชา
พวกเราเหล่ามนุษย์ สัปปุรุษผู้ศรัทธา
ควรไหว้ควรบูชา ทุกเวลาทุกวันคืน
พระธรรมอยู่กับตน รักษาตนทุกวันคืน
คนเราไม่ยั่งยืน ทุกวันคืนจงเอาใจ
พวกเราเหล่ามนุษย์ สัปปุรุษจงเอาใจ
พวกเราจงเอาใจ มรรคผลได้เป็นของเรา
เห็นธรรมก็เห็นใจ นิพพานได้เป็นของเรา
พระธรรมเป็นของเรา พวกชาวเราเอาใจเทอญ ฯ

พระสังฆคุณ ๙ พระนาม

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ
อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ
ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ
สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ
ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐปุริส-
ปุคฺคลา เอสภควโต สาวกสํโฆ
อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย
อญฺชลี กรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ
โลกสฺสาติ ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

สังโฆหมู่พระสงฆ์ อริยวงษ์ผู้ประเสริฐ
ทรงคุณอันล้ำเลิศ คุณประเสริฐเถราจารย์
ทรงศีลปาฏิโมกข์ พ้นจากโอฆสงสาร
ทรงศีลอินทรีย์ญาณ ศีลาจารสำรวมใจ

ทรงศีลปัจจเวกณ์　　ชอบวิเวกสำรวมใจ
ทรงศีลอาชีพไซร้　　พระวินัยท่านสำรวม
ศีลสมาธิปัญญา　　ไตรสิกขาท่านสำรวม
ศีลสี่ท่านสำรวม　　มีแต่ความเจริญธรรม
ทรงพุทธโอวาท　　อนุศาสน์ประพฤติธรรม
ธุดงค์ท่านทรงธรรม　　สมณธรรมท่านเจริญ
บิณฑบาตบังสกุล　　รุกขมูลไม่ขาดเขิน
กรรมฐานท่านเจริญ　　ท่านไม่เพลินสำรวมดี
สุปฏิปันโน　　หมู่สังโฆประพฤติดี
รักษาประเพณี　　ทำความดีไม่ท้อถอย
เรียนธรรมกรรมฐาน　　บำเพ็ญฌานไม่ท้อถอย
เดินมรรคก็ไม่ถอย　　โทษเล็กน้อยก็ระวัง
ทิฏฐิอุปาทาน　　ไม่พุ้งสร้านท่านระวัง
ความรักความเกลียดชัง　　ท่านระวังตั้งใจตรง
มัชฌิมาปฏิบัติ　　ท่านฝึกหัดให้เที่ยงตรง
ทำใจให้เดินตรง　　สงบลงสมงคี

อุชุปฏิบัติ ท่านฝึกหัดเที่ยงตรงดี
มัคคะสมังคี เป็นวิถีพระนิพพาน
ญายะออกจากทุกข์ ประสพสุขพระนิพพาน
กิเลสท่านสังหาญ ทรมานรู้แจ้งใจ
สามีจิกรรมชอบ ท่านรู้ชอบประจักษ์ใจ
กิเลสเกิดจากใจ ชำระใจให้สิ้นเหตุ
เห็นตนเป็นแท่งธรรม สำเร็จธรรมอันวิเศษ
ชำระกองกิเลส ธรรมวิเศษภิกษุสงฆ์
รวมสังฆคุณเลิศ คุณประเสริฐประมวลสงฆ์
สี่คู่เป็นแปดองค์ ภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณ
สาวกของพระองค์ ผู้สืบวงศ์พุทธางกูร
หมู่สงฆ์วิสุทธิสุนทร์ ทรงพระคุณอเนกนันต์
โสดาสกิทา อนาคาอรหันต์
สาวกภควันต์ ถ้วนทุกชั้นสืบวงศ์มา
นี่แลพระสาวก ที่ได้ยกศาสนา
เป็นอาหุไนยา ควรบูชาควรนับถือ

คุณป่าหุ้ไนยา เครื่องบรรณาที่นับถือ
ทรงคุณะนามคือ โลกเล่าลือนิยมชม
คุณทักขิเณยยา ทักขิณาน่าชื่นชม
หมู่ชนที่นิยม พากันชมบำเพ็ญทาน
กระทำอัญชลี เคารพดีและกราบกราน
กราบไหว้นมัสการ ปฏิญาณคุณวิเศษ
หมู่สงฆ์ผู้ทรงคุณ อันไพบูลย์คุณวิเศษ
เป็นบุญญะนาเขตต์ คุณวิเศษสุทธิสงฆ์
เป็นบุญญะเขตต์แท้ ผะละแผ่ดังใจจง
แก่โลกชนพงษ์ ประพฤติตรงควรทำทาน
หาบุญญะเขตต์อื่น ประชุ่มชื่นประเสริฐปาน
บำเพ็ญสังฆทาน ภัตตะทานบิณฑบาต
ข้าวสุกและของกับ เครื่องสำหรับบิณฑบาต
ตามพุทธโอวาท ไม่ให้ขาดบำเพ็ญเพียร
ศีลสมาธิปัญญา จงอุตส่าห์บำเพ็ญเพียร
พวกเราจงทำเพียร ควรเล่าเรียนภาวนา

พึงเทศน์และพึงธรรม เจริญธรรมภาวนา
คุณสงฆ์สำรวมมา สงเคราะห์มาประชุมใจ
คุณพระพุทธ์คุณพระธรรม ประชุมธรรมที่ดวงใจ
ศาสนาอยู่ที่ใจ จงเข้าใจจงเจริญ
ใจแลเป็นมรรคผล ถ้วนทุกคนจงเจริญ
พวกเราจงเจริญ ทำจิตต์เทอญวิเศษแล ฯ

อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา

อคฺคโต เวปสนฺนานํ อคฺคํ ธมฺมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺนานํ ทกฺขิเณยฺเย อนุตฺตเร
อคฺเค ธมฺเม ปสนฺนานํ วิราคู ปสเม สุเข
อคฺเค สํเฆ ปสนฺนานํ ปุญฺญกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
อคฺคสฺมึ ทานํ ททตํ อคฺคํ ปุญฺญํ ปวฑฺฒติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ ยโสกิตฺติ สุขํ พลํ
อคฺคสฺส ทาตา เมธาวี อคฺคธมฺมสมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺโสว อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตีติ ฯ

ตนุมัชฌาฉันท์ ๑๒

ผู้ใดรู้คุณธรรมเลิศ คุณประเสริฐพุทธรรมสงฆ์
เลื่อมใสคุณพุทธรรมสงฆ์ แลสืบวงศ์ ศาสนา
เลื่อมใสคุณแห่งพระพุทธ บริสุทธิ์วิราคา
เลื่อมใสคุณสัทธรรมา วิราคา อัคคเลิศ
เลื่อมใสคุณหมู่พระสงฆ์ อริยวงศ์อันประเสริฐ
เป็นวัตถุอันล้ำเลิศ ประเสริฐแท้ยิ่งนักหนา
ให้ทานแล้วในเขตต์เลิศ กุศลเกิดวัฑฒนา
อานิสงส์ยิ่งนักหนา ทุกเวลาเจริญผล
อายุมากผิวกายงาม ยศก็งามน่าพึงยล
ความสุขกายสุขใจตน กำลังตนผลอันเลิศ
บุคคลผู้มีปัญญา ทั้งศรัทธาในธรรมเลิศ
อัคคะธรรมอันประเสริฐ ได้ผลเลิศทุกสิ่งสรรพ์
ย่อมถึงความเป็นผู้เลิศ อุบัติเกิดในสวรรค์
ปัจจุผลปัจจุบัน คุณอนันต์บันเทิงใจ

๏ จงพึงเถิดท่านทั้งหลาย หญิงแลชายที่เลื่อมใส
ศาสนาน่าเลื่อมใส ควรตั้งใจควรเจริญ
บริษัทที่ศรัทธา จงอุส่าห์จงเจริญ
พวกเราท่านจงเจริญ ทำจิตต์เทอญวิเศษแล ฯ

กราบไหว้คุณพระอาจารย์

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

ข้าขอกราบไหว้คุณ อันไพบูลย์พระอาจารย์
กรุณาทุกประการ พระอาจารย์ท่านสั่งสอน
ยังไม่รู้สอนให้รู้ คุณของครูอุส่าห์สอน
ความรู้ท่านสั่งสอน ท่านสิทธิสอนให้ชัดเจน
วิชชาความรู้แจ้ง ครูชี้แจงให้แลเห็น
รักใคร่ไม่เอียงเอน หวังให้เป็นผู้เฉียบคม
ดีชั่วก็สอนศิษย์ สานุศิษย์ไม่งายงม
รู้แจ้งปัญญาคม น่าชื่นชมโสมาน

เดิมมืดไม่รู้ธรรม เหมือนเข้าถ้ำเที่ยวคลำหา
ความมืดเหมือนหลับตา สอนวิชาให้เห็นจริง
สอนโง่ให้ฉลาด เป็นนักปราชญ์ให้รู้จริง
อาจารย์ท่านสอนจริง ให้รู้ยิ่งปรีชาญาณ
ท่านสอนศาสนา เกิดปัญญาปรีชาญาณ
สวรรค์นฤพาน ทุกประการอาจารย์สอน
ภายในและภายนอก ท่านชี้บอกโดยคำสอน
คุณพระอาจารย์สอน อุส่าห์สอนโดยความเพียร
คุณนี้ควรกราบไหว้ ยกขึ้นไว้บนเหนือเศียร
พวกเราควรเล่าเรียน อุส่าห์เพียรให้เชี่ยวชาญ
กตัญญูรู้จักคุณ ควรอุดหนุนพระอาจารย์
ควรไหว้ควรกราบกราน พระอาจารย์ของเราเอง
ข้าขอประณมน้อม เคารพพร้อมแลยำเกรง
กราบไหว้ด้วยความเกรง เคารพเองทุกเวลา
ขอกราบด้วยเศียรเกล้า ทุกค่ำเช้าทุกเวลา
พวกเราควรบูชา ด้วยศรัทธาพระอาจารย์

พากเพียรพยายาม ประพฤติตามพระอาจารย์
พวกเราจงกราบกราน พระอาจารย์ของเราเทอญฯ

กราบไหว้คุณบิดาและมารดา

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

ข้าขอกราบไหว้คุณ บิดาคุณทั้งมารดา
เลี้ยงลูกเฝ้ารักษา แต่คลอดมาจึงเป็นคน
แสนยากลำบากกาย แทบจักตายลำบากตน
ในใจให้กังวล ด้วยลูกตนทุกเวลา
ในเมื่ออยู่ในครรภ์ ทุกข์มหันต์ก็ทนมา
คลอดแล้วนอนไฟหนา ทนทุกข์มาดังไฟเผา
อดกินอดนอนยาก ทนลำบากหนักไม่เบา
ลูกร้องก็ต้องเอา ยามกินข้าววางมาหา
พ่อแม่ท่านอาลัย เอาใจใส่ด้วยเมตตา
ยามนอนไม่เต็มตา ลูกร้องหาก็ต้องดู

รี้นยุงเลือดไรมด จะกวนกัดช่วยอุ้มชู
เจ็บปวดก็ต้องดู ทนต่อสู้ทุกเวลา
ให้นมให้ข้าวป้อน ช่วยผันผ่อนทุกเวลา
คุณนี้มากนักหนา คุณบิดามารดาเรา
บิดาคุณมากนัก เปรียบน้ำหนักยิ่งภูเขา
ส่วนคุณมารดาเรา ท้องฟ้าเท่ากับแผ่นดิน
คุณแห่งบิดามาก มารดามากกว่าแผ่นดิน
เนื้อเลือดหมดทั้งสิ้น คุณทั้งสิ้นอเนกนันต์
ลูกที่จะแทนคุณ ตอบแทนคุณอเนกนันต์
เหลือที่จะเทียมทัน คุณอนันต์จะแทนคุณ
มีแต่เล่าเรียนธรรม ประพฤติธรรมพอผ่อนคุณ
เรียนแล้วสนองคุณ ทำการบุญทุกเวลา
บำเพ็ญความพากเพียร ทำความเพียรทุกเวลา
ดับทุกข์ดับตัณหา สอนบิดาให้ทำเพียร
มารดาก็บอกสอน อุตส่าห์ให้ทำเพียร
ศีลธรรมบำเพ็ญเพียร อุตส่าห์เรียนกรรมฐาน

ละชั่วประพฤติดี ละทิฏฐิไม่เป็นพาล
หวังเพื่อพระนิพพาน บำเพ็ญฌานสนองคุณ
นั้นแลจึงนับได้ สนองได้ตอบแทนคุณ
ให้ค่าแห่งน้ำนม แลขนมที่กลืนกิน
พวกเราผู้เป็นลูก อย่าดูถูกจงได้ยิน
แทนคุณหมดทั้งสิ้น เราได้กินข้าวป้อนมา
กตเวทิตาคุณ ตอบแทนคุณทุกเวลา
บิดาทั้งมารดา คุณนักหนาอย่าประมาท
ท่านนั้นอเนกคุณ จงแทนคุณอย่าประมาท
พวกเราอย่าประมาท เกิดเป็นชาติมนุษย์มา
ควรเราสนองตอบ ด้วยกิจชอบทุกเวลา
จงไหว้คุณบิดา ทั้งมารดาของเราเทอญ ฯ

คาถาพุทธชัยมงคล

๑ พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตสาวุทนฺตํ, ครีเมขลํอุทิตโฆรสเสนมารํ, ทานาทิธมฺมวิธินา ชิตฺวา มุนินฺโท,

ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๒ มาราติเรก มภิยุชฺฌิตสพฺพรตฺตึ, โฆรมฺปนาฬวก-
มกฺขมถทฺธยกฺขํ, ขนฺตีสุทนฺตวิธินา ชิตฺวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๓ นาฬาคิรึคชวรํ อติมตฺตภูตํ, ทาวคฺคิจกฺกมสนีว-
สุทารุณนฺตํ, เมตฺตมฺพุเสกวิธินา ชิตฺวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๔ อุกฺขิตฺตขคฺค มติหตฺถสุทารุณนฺตํ, ธาวนฺติ โยชน-
ปถงฺคุลิมาลวนฺตํ, อิทฺธีภิสํขตมโน ชิตฺวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๕ กตฺวาน กฏฺฐมุทรํ อิวคพฺภินียา, จิญฺจายทุฏฺฐวจนํ
ชนกายมชฺเฌ, สนฺเตนโสมวิธินา ชิตฺวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยยงฺคลานิ.

๖ สจฺจํ วิหายมติ สจฺจกวาทเกตุํ, วาทาภิโรปิตมนํ
อติอนฺธภูตํ, ปญฺญาปทีปชลิโต ชิตฺวา มุนินฺโท-
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๗ นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพุธํมหิทฺธึ, ปุตฺเตนเถรภุชเค
นทมาปยนฺโต อิทฺธูปเทสวิธินา ชิตฺวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

๘ ทุคฺคาหทิฏฺฐิภุชเคน สุทฏฺฐหตฺถํ. พฺรหฺมํ วิสุทฺธิ
ชุติมิทฺธิพกาภิธานํ ญาณาคเทนวิธินา ชิตฺวา มุนินฺ-
โท, ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมงฺคลานิ.

เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอฏฺฐคาถา, โยวาจโนทินทิเน
สรเตมทนฺทิ, หิตวานเนกวิวิธานิ, จุปทฺทวานิ โมกฺขํ
สุขํ อธิคเมยฺยนโรสปญฺโญ ฯ

พุทธชัยมงคลแปล
อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

๑ องค์จอมมุนีโลก ผู้พ้นโอฆะสงสาร
ชำนะพระยามาร ผู้ใจหาญผู้จองเวร
อาฆาฏเป็นตัวกรรม คิดกระทำให้เป็นเวร
พยาบาทคิดผูกเวร หวังทำเข็ญพระทรงญาณ

ตามเบี่ยดและตามเบี่ยพ มาจำเนียรและนมนาน
ชื่อองค์พระยามาร คิดสังหารพระองค์มา
บัดนี้มีฤทธิเดช นิมิตเพศวิเศษนา
มีมือถืออาวุธ เข้าต่อยุทธ์ครบทั้งพัน
ขี่ช้างครีเมขล์ นึกว่าเอกช้างสับมัน
เสนาโห่สนั่น ไม่หวาดหวั่นทรงมีชัย
องค์มารก็หมดฤทธิ์ หมดความคิดแล้วหลีกไป
พุทธองค์ทรงมีชัย ชนะใหญ่เบนมงคล
ฤทธาศักดาเดช ตั้งวิเศษทศพล
ขอชัยมงคล จงบันดลสวัสดี
ความทุกข์จงปราศไป ขอจงได้ความสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๒ องค์จอมมุนีโลก พ้นทุกข์โศกเกษมศรี
ทรมานซึ่งยักษี ด้วยขันติก็มีชัย
ชื่อยักษ์อาฬวก ใจลามกพิลึกไว
ขันตีไม่มีใน มะโนได้สักนิดเดียว

มีฤทธิ์พิลึกยิ่ง　　และเย่อหยิ่งกว่ามารเที่ยว
ต่อสู้แต่ผู้เดียว　　ทั้งประเปรียวตลอดคืน
หมดฤทธิ์ทั้งหมดเดช หมดวิเศษไม่ยั่งยืน
พุทธองค์ไม่ทรงตื่น　　ด้วยภูมิพื้นเพราะขันติ
พระองค์ผู้ทรงญาณ　ทรมานด้วยวิธี
มีชัยเป็นอันดี　　พระขันติเป็นมงคล
กล่าวอ้างพุทธชัย　　อำนาจไท้ทศพล
ขอไชยะมงคล　　จงบันดลสวัสดี
แก่เหล่าประชาชน　ทุกผู้คนเป็นสุขี
มงคลของจงมี　　สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๓ องค์จอมมุนีโลก　ผู้วิโมกข์พระโมฬี
ชำนะช้างตัวดี　　กำลังมีช้างประเสริฐ
นามเรียกช้างตกมัน　ความกระสันกำลังเกิด
นาฬาคิรีเลิศ　　กำลังเกิดช้างเมามัน
ทารุณดังสายฟ้า　　เมตตากล้าก็แก้ทัน
ชำนะช้างตกมัน　　หายกระสันลงทันที

เมตตาเป็นมงคล ทศพลเกษมศรี
ชำนะเป็นอันดี ด้วยวิธีพระเมตตา
พุทธองค์ผู้ทรงเดช ตั้งวิเศษเป็นนักหนา
อำนาจพระเมตตา มังคลาบังเกิดมี
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ

๔ องค์จอมมุนีโลก ผู้วิโมกข์มหาไชย
ทรงน้อมหฤทัย แสดงได้ปาฏิหารย์
ชำนะมหาโจร ผู้ตระโกนวิชชาพาล
ชื่อองคุลิมาน ผู้ประหารด้วยผีมือ
ถือดาบไล่พระองค์ สามโยชน์ตรงวิ่งกระพือ
มีพวงมาลัยคือ รอยนิ้วมือแห่งมนุษย์
เก้าร้อยเก้าสิบเก้า ผูกกันเข้าวิเศษสุด
อีกนิ้วแห่งมนุษย์ ก็จักสุดความประสงค์
นึกว่าถ้าไล่ทัน ก็พอพันกับพระองค์
จึงไล่พุทธองค์ โดยประสงค์เอานิ้วมือ

ใกล้ใกล้แล้วกลับไกล วิ่งเท่าไรไกลกระพือ
จนโลกเขาเล่าลือ วิ่งกระพือก็ยิ่งไกล
อำนาจพุทธฤทธิ์ ตั้งศักดิ์สิทธิ์วิเศษชัย
พุทธองค์ทรงมีชัย ชำนะได้เป็นมงคล
กล่าวอ้างพุทธฤทธิ์ จงศักดิ์สิทธิ์ทศพล
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดี
แก่เหล่าประชาชน ทุกผู้คนเป็นสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๕ องค์จอมมุนีโลก ผู้วิโมกข์กิเลสไกล
ระงับหฤทัย ชำนะได้ทุกวาที
สมาธิไม่หวาดหวั่น ตั้งใจมั่นสงบดี
ชำนะทุกวาที ของสัตรีที่กล่าวร้าย
ชื่อนางจิญจมา ณวิกาศัตรูร้าย
ดวงจิตต์ที่มุ่งหมาย หวังฉิบหายผิดทำนอง
ทำไม้สัณฐานกลม แสดงตนว่ามีท้อง
บุญฤทธิ์ก็แคล่วคล่อง และเปิดช่องมหาชัย

ไม้กลมตกถูกเท้า ก็สะเพร่าปราชัย
อับอายหลบหลีกไป เห็นจริงได้ต่อหน้าตา
พุทธองค์ทรงมีชัย ชำนะได้ไม่ยากหนา
กล่าวอ้างพุทธฤทธิ์ จงศักดิ์สิทธิ์เป็นมงคล
พระองค์ผู้ทรงเดช ผู้วิเศษทศพล
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดี
แก่เหล่าประชาชน ถ้วนทุกคนเป็นสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๖ จอมมุนีโลก ผู้วิโมกข์ปัญญาเรือง
พระทัยไม่ขุ่นเคือง สว่างเรืองคือปัญญา
รูปเปรียบละม้ายคือ อาทิตย์ถือสว่างมา
รุ่งเรืองสว่างมา เทศนาถูกนิสสัย
สัจจะกนิครนฐ์ ก็บันดลให้เลื่อมใส
มืดมนธ์ก็แจ้งใจ ถูกนิสสัยได้ความจริง
ชำนะสัจจะกะ นิครนฐะผู้ไม่จริง
นิสสัยละสัตย์ทิ้ง ละความจริงก็เสียสัตย์

มืดมนต์ยิ่งหนักหนา นิครนฐะไม่มีสัตย์
มิจฉาไม่มีวัตร ไม่มีสัตย์ทะนงตน
พระองค์ปัญญาไว รู้นิสสัยแห่งนิครนฐ์
ทรงตรัสเทศนา ด้วยปัญญาก็มีชัย
อำนาจพุทธฤทธิ์ ก็ศักดิ์สิทธิ์วิเศษชัย
พุทธองค์ทรงมีชัย ชำนะได้เป็นมงคล
กล่าวอ้างพุทธฤทธิ์ จงศักดิ์สิทธิ์ทศพล
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดี
แก่เหล่าประชาชน ถ้วนทุกคนเป็นสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๗ องค์จอมมุนีโลก ท่านทรงโปรดกรุณา
โปรดให้โมคคัลลาน์ ทำฤทธาทรมาน
นันโทปะนันทะ พระยานาคผู้ใจหาญ
โมคคัลลาน์ทรมาน นาคใจหาญก็มีชัย
พระยานาคผู้รู้ผิด ก็สิ้นฤทธิ์ปราชัย
โมคคัลลาน์ท่านมีชัย สำเร็จได้สะดวกดาย

วิธีอุปเท่ห์ อันเป็นเล่ห์กลอุบาย
พระยานาครู้ผิดหลาย มานะหายก็ยอมตน
นับถือพระไตรรัตน์ ปฏิบัติเป็นมงคล
กล่าวอ้างพุทธฤทธิ์ จงศักดิ์สิทธิ์ทศพล
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดี
แก่เหล่าประชาชน ถ้วนทุกคนเป็นสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ

๘ องค์จอมมุนีโลก ผู้ไม่โศกนิยมชม
ชำนะพกาพรหม ผู้นิยมทิฏฐิตน
ถือตนว่ารุ่งเรือง ด้วยคุณเครื่องไม่มีผล
ท้าวพกาสำคัญตน ดีกว่าคนว่ารุ่งเรือง
สำคัญว่าตนดี มีฤทธิ์วิราศเรือง
ถือว่าตนมีคุณเครื่อง ที่รุ่งเรืองไม่มีผล
เอาท้าวภุชงคือ เป็นผู้มือทิฏฐิตน
พระองค์ทศพล ไม่ถือตนทรมาน

วางยาอันวิเศษ ธรรมเทศนาญาณ
วิธีทรมาน ก็บันดาลให้มีชัย
อำนาจพุทธฤทธิ์ ก็ศักดิ์สิทธิ์วิเศษชัย
พุทธองค์ทรงมีชัย ชำนะได้เป็นมงคล
กล่าวอ้างพุทธฤทธิ์ จงศักดิ์สิทธิ์ทศพล
ขอไชยะมงคล จงบันดลสวัสดิ์
แก่เหล่าประชาชน ถ้วนทุกคนเป็นสุขี
มงคลของจงมี สวัสดีแก่ท่านเทอญ ฯ
๕ ชนใดมีปัญญา ทั้งศรัทธาและเลื่อมใส
ความเพียรก็เต็มใจ เจริญไชยะมงคล
ทั้งแปดพระคาถา ภาวนาก้ากับตน
ทุกวันเจริญมนต์ จะเกิดผลประจักษ์ตา
ชนนั้นประสพสุข นิราศทุกข์เป็นสุขา
อุปัททวันตราย ไม่มีมาเบียดเบียฬกาย
ถึงซึ่งวิโมกขา สีวาลัยอยู่สบาย
ดูกรท่านทั้งหลาย บุรุษนายคณานาง

จงเจริญมงคลชัย ระลึกไว้อย่าได้วาง
น้ำใจไม่จืดจาง ก็จักห่างทุกข์ภัยเวร
เกิดแล้วก็จักตาย เราทั้งหลายจักหายเวร
เช้าค่ำก็จำเป็น จงหลีกเวรเจริญชัย
อย่าหลงและอย่าลืม ทุกค่ำคืนเจริญชัย
เชิญเถิดเจริญชัย ความสุขได้ดังใจแล ฯ

ฆราวาสธรรม

ยสฺเสเตจตุโรธมฺมา สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
สจฺจํธมฺโม ฐิติจาโค สเวเปจฺจ นโสจติ
อิงฺฆอญฺเญปิปุจฺฉสฺสุ ปุถูสมณ พราหฺมเณ
ยทิสจฺจา ทมาจาคา ขนฺตยาภิยฺโย ธวิชฺชตีติ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

พุทโธ พุทธชาติ พุทธาวาส พุทธวงศ์
พุทโธ ผู้สืบวงศ์ ผู้ดำรงค์สืบวงศ์มา

ทรงโลกวิทู ตรัสรู้ไตรโลกา
ทรงญาณทรงปรีชา พิจารณาเวไนย์ชน
รู้แจ้งแทงตลอด รู้รอบคอบหัวใจคน
เห็นโทษปุถุชน ถ้วนทุกคนที่ครองเรือน
เห็นโทษฆราวาส ถ้วนทุกชาติที่ครองเรือน
หมู่ชนผู้ครองเรือน ตั้งบ้านเรือนและครอบครัว
มีเมียเป็นเพื่อนสอง ได้ครอบครองในครอบครัว
ลูกเมียเป็นของตัว ในครอบครัวอันเดียวกัน
เมื่อแตกสามัคคี ก็ไม่ดีไม่พร้อมกัน
โต้ตอบผิดเถียงกัน แตกจากกันก็ฉิบหาย
รักกันเท่าชีวิต เมื่อทำผิดฆ่ากันตาย
ฆ่าเมียฆ่าตัวตาย แตกทำลายก็เป็นโทษ
เป็นบาปทั้งเป็นกรรม ใจอธรรมก็เป็นโทษ
ครองเรือนให้เป็นโทษ เพราะความโกรธและโลภหลง
ตายตกอเวจี ก็ไม่ดีเพราะความหลง
ความโกรธความโลภหลง ประชุมตรงที่ดวงใจ

ภรรยานอกใจผัว สามีตัวไม่พอใจ
ผู้ผัวไม่ชอบใจ คิดนอกใจไม่เลี้ยงดู
ต่างคนทำมิจฉา ดื่มสุราและเล่นชู้
นักเลงแห่งเจ้าชู้ เที่ยวทำชู้ไม่ประมาณ
ไม่รักษาซึ่งบ้านเรือน เที่ยวคบเพื่อนที่เป็นพาล
ประพฤติมิฉาจาร ผิดจากการครอบครองเรือน
ฆราวาสเสวยกาม ประพฤติกามครอบครองเรือน
ชายหญิงครอบครองเรือน จึงเป็นเรือนร่วมใจกัน
เสวยกามคุณ มีบุญคุณอุดหนุนกัน
ผัวเมียเป็นคู่กัน อยู่ด้วยกันความพอใจ
เมื่อเกิดความผิดหมอง ไม่ถูกต้องไม่พอใจ
ผัวเมียที่ร่วมใจ กลับผิดใจไม่เจริญ
เพราะขาดสัจจธรรม ไม่เป็นธรรมไม่เจริญ
ฆราวาสไม่เจริญ เพราะขาดเขินขันติธรรม
ความชั่วไม่จาค ไม่สละไม่เป็นธรรม
ไม่มีทะมะธรรม ธุติธรรมจึงเปนเหตุ

ผิดกันก็ผิดใจ　　เพราะหัวใจมีกิเลส
กิเลสกับกิเลส　　จึงเป็นเหตุไม่ลงกัน
พุทโธโลกนารถ　　พุทธชาติอรหันต์
สมเด็จภควันต์　　รู้เท่าทันประกาศสอน
ทรงพระกรุณา　　ทรงเมตตาทรงสั่งสอน
ทรงเทศนาสอน　　แก่นิกรผู้ครองเรือน
ฆราวาสธรรมสี่　　เป็นวิธีครอบครองเรือน
วิธีครอบครองเรือน　　อย่าให้เคลื่อนจากครองธรรม
ข้อหนึ่งรักษาสัตย์　　ปฏิบัติให้เป็นธรรม
ข้อสองขันติธรรม　　ยุติธรรมเป็นมงคล
ข้อสามทมธรรม　　ธิติธรรมเป็นมงคล
ข้อสี่จาคะตน　　ไม่ถือตนจงเจริญ
ประโยชน์ปัจจุบัน　　ประกอบกันจึงเจริญ
พุทธคุณจงเจริญ　　จงเจริญธรรมคุณ
สัจจความจริงใจ　　ระลึกไว้สังฆคุณ
ทำใจเป็นใจบุญ　　กราบไหว้คุณทุกเวลา

การครองฆราวาส　อย่าประมาทสักเวลา
ทานศีลภาวนา　ทั้งศีลห้าพร้อมใจกัน
คนพาลอย่าได้คบ　จงเคารพนับถือกัน
จงร่วมน้ำใจกัน　พร้อมใจกันทำสามัคคี
พึ่งเถิดพ่อเจ้าเรือน　แม่เจ้าเรือนผู้หวังดี
พึ่งแล้วสามัคคี　พร้อมกันดีครอบครองเรือน
กองทุกข์อย่าประมาท　ฆราวาสครอบครองเรือน
พวกเราผู้ครองเรือน　อย่าพ้นเพื่อนเอาใจเทอญฯ

เบ็ญจศีล

อนุญฺญาสิโข ภควา คหฏฺฐานํ ปญฺจสิกฺขาปทานิ, เตสุจ คหฏฺเฐหิ สิกฺขิตุํ

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.
อทินนาทานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ.
กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ.
มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ.

สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมา -
ทิยามิฯ ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

พุทโธ ภควา ศาสดาองค์ประเสริฐ
เอกองค์อัคคเลิศ อุบัติเกิดในโลกา
ตรัสแก่สัพพัญญู ตรัสรู้ในโลกา
ทรงพระกรุณา ทรงเมตตาเวไนย์ชน
เห็นโทษเกิดจากใจ เห็นหัวใจเวไนย์ชน
ใจเดือดใจดิ้นรน ใจกังวลด้วยตัณหา
ใจโกรธใจโลภมาก หัวใจอยากด้วยตัณหา
ใจเสาะแสวงหา ใจโลภาไม่เพียงพอ
กินเท่าใดไม่หายอยาก ใจมักมากไม่เพียงพอ
เลี้ยงตนก็ไม่พอ ไม่เพียงพอทั้งลูกเมีย
ปาณาเที่ยวฆ่าสัตว์ มาบำบัดลูกและเมีย
ฆ่าสัตว์เลี้ยงลูกเมีย ละทิ้งเสียศีลและธรรม

อทินนาลักของเขา เป็นคนเปล่าจากศีลธรรม
ประพฤติโจรกรรม ทำบาปกรรมอันไม่ดี
กาเมสุมิจฉา ล่วงสิกขาประเวณี
ราคะบังเกิดมี ประเวณีอนาจาร
มุสากล่าวคำปด ใจคิดคดทุราจาร
สุรารสขมหวาน เมรัยหวานดื่มลงไป
รสเมายิ่งยินดี เสียสติยิ่งดื่มไป
เสียทรัพย์ไม่อาลัย ความจังไรความประมาท
ไม่รักไม่เมตตา ไม่รักษาความประมาท
ตนเกิดมาเป็นชาติ ไม่รักชาติของตนเลย
ทำบาปให้แก่ตน ไม่รักตนสักนิดเลย
ตายตกนรกเลย ทุกข์จริงโว้ยโทษตนเอง
พระองค์อนุญาต ให้รักชาติของตนเอง
ศีลห้าคือตนเอง มีมาเองแต่กำเนิด
คือขาก็มีสอง แขนทั้งสองแต่กำเนิด
หัวหนึ่งเราจึงเกิด เป็นกำเนิดของเราเอง

นี่แลตัวศีลห้า　　พึงรู้ว่าตัวเราเอง
ศีลห้ากายเราเอง　　วาจาเองคือตัวเรา
ในเมื่อเราบังเกิด　　ในกำเนิดมารดาเรา
ร่างกายวาจาเรา　　หัวใจเราปรกติ
ไม่ทำซึ่งโทษห้า　　กายวาจาปรกติ
เมื่อเล็กปรกติ　　เรียบร้อยดีไม่มีโทษ
ใหญ่มาก็ทำผิด　　ทุจจริตจึงเป็นโทษ
ทำบาปแลทำโทษ　　เพราะความโกรธและโลภหลง
ท่านให้สมาทาน　　ปฏิญาณไม่ให้หลง
รวมหมดทั้งห้าองค์　　ประชุมลงในตัวเรา
สัมปัตตะวิรัติ　　ปฏิบัติเอาตัวเรา
เป็นโทษก็ตัวเรา　　รักษาเราก็เป็นศีล
สมุจเฉทะวิรัติ　　ปฏิบัติให้เป็นศีล
ปาณาไม่ใช่ศีล　　โทษทั้งสิ้นจงระวัง
อทินนานั้นเป็นโทษ　　กาเมโทษจงระวัง
มุสาจงระวัง　　จงให้ตั้งความาสำรวม

สุราแลเมรัย ละเว้นได้จงสำรวม
ศีลห้าจงสำรวม จงให้รวมเป็นอันเดียว
รวมกายกับวาจา สำรวมมาใจดวงเดียว
ศีลห้ามีตัวเดียว ศีลตัวเดียวก็คือตน
ตัวเราเป็นตัวศีล รักษาศีลให้เอาตน
ศีลห้าก็คือตน อยู่กับตนทุกเวลา
พึงเถิดท่านทั้งหลาย หญิงและชายที่เกิดมา
ฟังแล้วจงรักษา กายวาจาของตนเถิด
ศีลธรรมอยู่กับตน รักษาตนให้ได้เถิด
อานิสงส์เป็นล้ำเลิศ ประเสริฐแท้ยิ่งนักหนา
รักษาตนเป็นคนดี เป็นผู้ดีทุกเวลา
พวกเราที่เกิดมา จงรักษาศีลห้าเทอญ ฯ

เบ็ญจขันธ์

ปญฺจกฺขนฺธา รูปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ
สญฺญากฺขนฺโธ สํขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ฯ

แปลกาพย์อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอ้องค์สัพพัญญู บรมครูพระมุนี
วิภัชชวาที พระมุนีจำแนกขันธ์

ในตัวแห่งมนุษย์ สัปปุรุษเบ็ญจขันธ์
ทรงแจกเบ็ญจขันธ์ ทั้งห้าขันธ์ประกาศสอน

พวกเราเหล่ามนุษย์ ติดสมมติติดนิวรณ์
ไม่รู้คำสั่งสอน พระองค์สอนภายในตน

ขันธ์ห้าพระองค์สอน แก่นิกรเวไนย์ชน
ขันธ์ห้าอยู่ที่ตน ถือเป็นตนเป็นอัตตา

ขันธ์ห้าถ้วนทุกคน ถือเป็นตนเป็นอัตตา
ไม่เห็นซึ่งขันธ์ห้า เพราะอัตตาความถือตน

อัตตานุทิฏฐิ ถือทิฏฐิว่าเป็นตน
ขันธ์ห้าถือเป็นตน ถือสกลเป็นตนเรา

สักกายทิฏฐิ ถือทิฏฐิว่าเป็นเรา
ขันธ์ห้าถือเป็นเรา พากันเมากามโลก

ขันธ์ห้าเรียกว่าคน คนกับคนจึงหลงโลก
หลงเกิดอยู่ในโลก หลงในโลกแก่เจ็บตาย
ขันธ์ห้าโลกสมมติ เรียกมนุษย์แก่เจ็บตาย
ขันธ์ห้าอธิบาย เกิดแก่ตายในโลกา
ขันธ์ห้าเป็นบัญญัติ ได้แก่สัตว์ในโลกา
คือรูปเวทนา ทั้งสัญญาแลสังขาร
มนุษย์แลหมู่สัตว์ โดยบัญญัติมีวิญญาณ
เบญจขันธ์ห้าประการ พระอาจารย์แสดงมา
แต่องค์สัพพัญญู บรมครูแสดงมา
แจกรูปของเราหนา ร่างกายารูปขันธ์
รูป คือรูปกาย อธิบายรูปขันธ์
ธาตุสี่รูปขันธ์ นับเป็นขันธ์เป็นกายเรา
คือดินน้ำลมไฟ ประชุมไว้ในกายเรา
รูปขันธ์ร่างกายเรา พระองค์เจ้าแสดงสอน
มหาภูตรูป ธาตุสี่รูปพระองค์สอน
อุปาทายรูปสอน พระองค์สอนยี่สิบสี่

อันองค์สัพพัญญู บรมครูชินศรี
แจกรูปเป็นธาตุสี่ แจกขันธ์สี่ประชุมใจ
วิญญาณเวทนา แลสัญญาประชุมใจ
สังขารก็คือใจ กายกับใจเบ็ญจขันธ์
ทรงแจกเบ็ญจขันธ์ ทั้งห้าขันธ์เป็นกองศีล
ทรงแจกเป็นศีลห้า เว้นโทษห้าก็เป็นศีล
ขันธ์ห้าเป็นตัวศีล เบ็ญจศีลมีตัวเดียว
ขันธ์ห้าตัวศีลแปด เว้นโทษแปดศีลตัวเดียว
ศีลสิบมีตัวเดียว ศีลตัวเดียวก็คือตน
สองร้อยยี่สิบเจ็ด ก็สำเร็จอยู่กับตน
ขันธ์ห้าทรงสอนตน ให้เอาตนเป็นศีลธรรม
แปดหมื่นสี่พันขันธ์ ธรรมขันธ์ศีลแลธรรม
ขันธ์ห้าเป็นแท่งธรรม ตู้พระธรรมคำภีร์ทรวง
ขันธ์ห้าเป็นพระสูตร ประชุมสูตรหมดทั้งปวง
ขันธ์ห้าคำภีร์ทรวง สูตร์ทั้งปวงสองหมื่นพัน
ขันธ์ห้าเป็นวินัย พระวินัยสองหมื่นพัน

สี่หมื่นกับสองพัน เบี๊ญจขันธ์อภิธรรม
ขันธ์ห้าปรมัตถ์ พระองค์ตรัสอภิธรรม
สังคะหะอภิธรรม สงเคราะห์ธรรมคำภีร์ทรวง
แปดหมื่นสี่พันขันธ์ ประชุมกันคำภีร์ทรวง
ปิฎกหมดทั้งปวง คำภีร์ทรวงไชยภูมิ
สงเคราะห์ศาสนา ถือขันธ์ห้าไชยภูมิ
หัวใจเปี้นตัวภูมิ ไชยภูมิศาสนา
หัวใจเปี้นมรรคผล สำเร็จผลเปี้นโสดา
ใจสกิทาคา อนาทาอรหันต์
มรรคผลไม่หมดเขตต์ ธรรมวิเศษอรหันต์
กองทุกข์เบี๊ญจขันธ์ ทั้งสวรรค์ไม่หมดคราว
กองทุกข์สมุทัย เกิดกับใจไม่หมดคราว
ตัณหาไม่หมดคราว ประชาชาวแลไม่เห็น
กองทุกข์ยังมีอยู่ มรรคมีอยู่ไม่แลเห็น
มรรคผลก็ไม่เห็น ถือตนเปี้นปุถุชน
พวกเราเหล่ามนุษย์ สัปบุรุษปุถุชน

ไม่รู้ไม่เห็นตน โลกเรียกคนก็เรียกตาม
สมมติเรียกว่าคน ถือเป็นคนเรียกไปตาม
ถือตนนิยมตาม หลงไปตามว่าเป็นจริง
สมมติสักแต่ว่า พวกเราว่านึกว่าจริง
สมมตินิยมจริง แต่ไม่จริงไม่ใช่คน
สมมติโลกโวหาร พุทธาจารย์ไม่เรียกคน
สมมติโลกเรียกว่าคน ทศพลเรียกว่าธรรม
ขันธ์ห้าโลกเรียกคน ทศพลทรงเรียกธรรม
มนุษย์เป็นแท่งธรรม ตู้พระธรรมเบ็ญจขันธ์
รูปธรรมคือร่างกาย เราไม่ตายมีรูปขันธ์
ดวงใจมีสี่ขันธ์ วิภัชขันธ์จำแนกธรรม
ขันธ์ห้าคือกายใจ เมื่อเห็นใจก็เห็นธรรม
ศาสนาประชุมธรรม สงเคราะห์ธรรมที่ดวงใจ
มรรคแปดสัจจสี่ สมาธิประชุมใจ
สวรรค์อยู่ในใจ มรรคผลได้พระนิพพาน
พระธรรมประชุมใจ เอาใจได้พระนิพพาน

สมถะกรรมฐาน พระนิพพานกิเลสไกล
ขันธ์ห้าเป็นหลักฐาน พระนิพพานเบิกบานใจ
ศรัทธาที่เลื่อมใส ความแจ้งใจเบิกบาน
วิปัสสนามัย ชำระใจให้เบิกบาน
สำเร็จพระนิพพาน ความเบิกบานประจักษ์ใจ
มรรคผลธรรมวิเศษ สิ้นกิเลสประจักษ์ใจ
สิ้นอาสวะไขย์ ได้แก่ใจพ้นพิเศษ
วิมุตติความหลุดพ้น พิเศษพ้นจากกิเลส
ใจและธรรมวิเศษ ใจหมดเหตุหมดอารมณ์
ใจสงบใจรู้แจ้ง หัวใจแห้งจากอารมณ์
ใจแจ้งแทงอารมณ์ ไม่งายงมเป็นหนึ่งดี
ใจใสใจสะอาด ใจนักปราชญ์เป็นหนึ่งดี
ดวงใจมีสติ เป็นหนึ่งดีเอกธรรม
สุดจิตต์ทั้งสุดคิด ดับสนิทเอกธรรม
ใจหนึ่งเอกธรรม ใจเป็นธรรมพระนิพพาน
ไม่ไปและไม่มา ใจเอกาพระนิพพาน

ใจเอกาพระนิพพาน ดับสังขารจงเอาใจ
ขันธ์ห้ากรรมฐาน จงสังหารจงเอาใจ
พวกเราจงเอาใจ สำรวมใจของตนเทอญ ฯ

ภารสุตฺตคาถา

ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา ภารหาโร จ ปุคฺคโล
ภารา ทานํ ทุกฺขํ โลเก ภารนิกฺเขปนํ สุขํ
นิกฺขิปิตฺวา ครุํ ภารํ อญฺญํ ภารํ อนาทิย
สมูลํ ตณฺหํ อพฺพุฬฺห นิจฺฉาโต ปรินิพฺพุโตติ ฯ

แปลอินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอ้, โลกวิทู บรมครูรู้แจ้งโลก
อุบัติขึ้นในโลก พ้นทุกข์โศกเกษมศรี
ปุพเพระลึกชาติ ปุพพชาติบังเกิดมี
ชาติก่อนในโลกนี้ พระมุนีรู้แจ้งใจ
ท่องเที่ยวในสงสาร ทนทุกข์นานรำคาญใจ
ชาตินี้ในทันใด ทุกข์สิ้นไปไม่บังเกิด

ตัณหาดับไปแล้ว สิ้นทุกข์แล้วเราไม่เกิด
ถึงธรรมอันประเสริฐ อุบัติเกิดเป็นพุทโธ
เห็นโทษเบ็ญจขันธ์ ภาระขันธ์หนักอักโข
ขันธ์ห้าทุกข์ใหญ่โต องค์พุทโธตำหนิโทษ
ขันธ์ห้าภาระใหญ่ กองทุกข์ใหญ่ให้เห็นโทษ
พระองค์ทรงยกโทษ ตำหนิโทษเบ็ญจขันธ์
ขันธ์ห้าเอกมูล บริบูรณ์คุณโทษทัณฑ์
โทษคุณประชุมกัน มูลเดียวกันในขันธ์ห้า
แก้โทษก็เป็นธรรม ตู้พระธรรมในขันธ์ห้า
โอขันธ์ทั้งหลายห้า เป็นภาระอันหนักเว้ย
ขันธ์ห้าภาระหนัก กองทุกข์หนักขันธ์ห้าเฮย
ขันธ์ห้ากองทุกข์เว้ย หนักจริงเว้ยยิ่งกว่าโลก
หนักอกทั้งหนักใจ หนักหัวใจใหญ่กว่าโลก
กองทุกข์หมดทั้งโลก ทุกข์ในโลกประชุมขันธ์
ปฏิสนธิกำเนิด อุบัติเกิดเบ็ญจขันธ์
เวทนาสัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ดวงวิญญาณ

นับแต่เมื่อบังเกิด กองทุกข์เกิดในสันดาน
เกิดมาต้องทำการ คนขี้คร้านก็ต้องทำ
การไร่ก็ต้องหา ทั้งการนาก็ต้องทำ
บ้านเรือนก็ต้องทำ ข้าวแลน้ำต้องรับทาน
ถิ่นถานต้องสงวน ทั้งรั้วสวนก็จัดการ
สะเบียงแลอาหาร ของรับทานต้องขวนขวาย
ผ้านุ่งทุกสิ่งสรรพ์ ถ้วนทุกอันต้องขวนขวาย
ฝูงสัตว์มีวัวควาย ต้องขวนขวายแลเลี้ยงดู
หมูหมาทั้งเป็ดไก่ ฝูงสัตว์ใหญ่ก็ต้องดู
ลูกเมียต้องเลี้ยงดู ทั้งเจ้าชู้ก็แย่งชิง
สมบัติพัศถาน ต้องจัดการถ้วนทุกสิ่ง
เงินทองของรักยิ่ง สรรพสิ่งยิ่งแสวง
อุปโภคบริโภค ยาแก้โรคก็แสวง
อาหารยิ่งแสวง ทั้งข้าวแกงของรับทาน
ในน้ำแลในบก ฟ้าฝนตกยิ่งกล้าหาญ
พื้นไฟในการบ้าน ต้องจัดการแสวงมา

ข้าวน้ำของรับทาน ทุกประการต้องหามา
เลี้ยงตัวลูกเมียหนา ทั้งเสื้อผ้าก็ต้องถือ
ภาระในการบ้าน ทำการงานหนักในมือ
อุปาทานความยึดถือ ยิ่งกระพือของหนักใหญ่
ทำบาปอกุศล ยิ่งให้ผลของหนักใจ
มิจฉาทิฏฐิใหญ่ ยิ่งทุกข์ใหญ่ในโลกันต์
นักเลงหญิงสุรา สูบกัญชาเล่นพะนัน
โทษมากหนักมหันต์ มีโลกันต์เป็นเรือนนอน
ผลบาปลำบากอก ไฟนรกเป็นที่นอน
นรกหมกไฟฟอน ความเดือดร้อนโทษตนเอง
บุทคลถือขันธ์ห้า เป็นภาระของตนเอง
ตนเองหนักตนเอง แบกไปเองก็ไม่ไหว
กองทุกข์ใหญ่เท่าโลก ทุกข์ในโลกของหนักใจ
ทุกฺขํ ลำบากใหญ่ กองทุกข์ใหญ่หัวใจเรา
ตัวเราก็กองทุกข์ ลูกเมียทุกข์หนักไม่เบา
อวิชชาไม่รู้เท่า ตัณหาเล่าถึงมงาย

หนักเกิดทั้งหนักแก่ หนักเจ็บแท้หนักความตาย
หนักตัวหนักร่างกาย หนักจนตายในกายเรา
หนักเนื้อหนักแขนขา ยกไปมาหนักไม่เบา
บุทคลมารู้เท่า ไม่ถือเอาก็เบาใจ
สุขํ เป็นสุขพลัน สุขสำคัญบรรเทาใจ
วางภาระหนักไว้ กองทุกข์ใหญ่ในตัวเรา
ถอนความที่ถือตน ถือสกลในตัวเรา
ถอนแล้วไม่ถือเอา ตนตัวเราสิ้นสันดาน
ถอนตัวแห่งขันธ์ห้า ถอนตัณหาที่ทะยาน
ถอนตัวอุปาทาน ถอนสังขารในตัวตน
อัญญํ ไม่จำนง ถือขันธ์อื่นมาเป็นตน
อัพพุฬหถอนตน ไม่ดิ้นรนแลทะยาน
ถอนตัวอวิชชา ถอนตัณหาสมุฏฐาน
สมูลังทั้งมูลฐาน ถอนสังขารที่เกิดมา
นิจฉาโต สิ้นกระหาย ไม่วุ่นวายเหมือนเดิมมา
ดับสนิทในภวา วิภะวะพระนิพพาน

ทำจิตต์เป็นดวงแก้ว สำเร็จแล้วพระนิพพาน
นี่แลพระนิพพาน ดับสังขารตัณหาหาย
ขันธ์ห้าภาระใหญ่ กองทุกข์ใหญ่ดับสูญหาย
ขันธ์ห้าตัณหาหาย สุขสบายสุทธิขันธ์
สีละวิสุทธิ จิตตวิสุทธิ ปัญญาขันธ์
แปดหมื่นสี่พันขันธ์ ธรรมขันธ์เป็นแท่งเดียว
ประชุมในขันธ์ห้า ศาสนาธรรมดวงเดียว
ขันธ์ห้าจิตต์ดวงเดียว ธรรมดวงเดียวดวงใจเรา
ขันธ์ห้าภาระหนัก กองทุกข์หนักก็บางเบา
นิพพานดวงใจเรา ทำจิตต์ของเราก็ยังมี

พึงเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายหมู่สัตรี
พึงแล้วจงได้มี กระมลมุ่งจินตนา
จงสละซึ่งชีวิต จงทำจิตต์ให้ศรัทธา
บำรุงศาสนา ทุกเวลาจงทำเพียร
จงกู้ศาสนา จงศรัทธาบำเพ็ญเพียร
ธุดงค์จงทำเพียร จงเล่าเรียนกรรมฐาน

ทางมรรคแลทางผล อยู่กับตนพระนิพพาน
เรียนเถิดกรรมฐาน ทางนิพพานประเสริฐแล ฯ

สมถแลวิปัสสนา

สมถวิปสฺสนานํ ภาวนานมิโตปรํ
กมฺมฐานํ ปวกฺขามิ ทุวิธํ บี่ ยถากฺกมฺมํ
มคฺคผลญฺจ นิพฺพานํ ปจฺจเวกฺขติ ปณฺฑิโต
ปหีเน เกฺลเส เสเสจ ปจฺจเวกฺขติ วานวา
ฉพฺพิสุทฺธิกฺกเมเนว ภาเวตพฺโพ จตุพฺพิโธ
ญาณทสฺสน วิสุทฺธิ นามมคฺโค ปวุจฺจติ
ภาเวตพฺพํ ปนิจฺเจวํ ภาวนา ทฺวยมุตฺตมํ
ปฏิปตฺติรสสฺสาทํ ปตฺถยนฺเตน สาสเน ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

อาตมาจักแสดง หนทางแห่งพระนิพพาน
พ้นทุกข์ในสงสาร พ้นจากมารกิเลสไกล

หนทางมีเส้นเดียว ตนผู้เดียวดำเนินไป
ฟังข่าวดูเหมือนไกล แต่ไม่ไกลจากตัวเรา
เบนทางอันเกษม และปรีดิ์เปรมของพวกเรา
บรรดาพุทธเจ้า เสด็จเข้านิพพานมา
พร้อมด้วยหมู่พระสงฆ์ อริยวงศ์นิพพานมา
ต้องทวนกระแสมา ประชุมมาทางเดียวกัน
เจริญกรรมฐาน สองประการสิ้นด้วยกัน
เจริญเป็นชั้น ๆ ลำดับกันหนทางใจ
สมถกรรมฐาน เป็นอาการสงบใจ
วิปัสสนามัย ให้เห็นใจแจ้งประจักษ์
สมถะสงบใจ สำรวมใจแจ้งประจักษ์
อสุภะกายแตกหัก ให้รู้จักของไม่งาม
อสุภะสิบประการ เป็นอาการของไม่งาม
สติพยายาม กำหนดตามสำรวมใจ
อนุสสติสิบ กสิณสิบสำรวมใจ
อาหารปัจจัย กินเข้าไปปฏิกูล

ธาตุววัตถาน เป็นอาการปฏิกูล
เมื่อเห็นปฏิกูล บริบูรณ์ด้วยสติ
เจริญพรหมวิหาร สี่ประการเรียบร้อยดี
อรูปฌานสี่ สมาธิสำรวมใจ
สมถกรรมฐาน ทุกประการประกอบใจ
อุบายสงบใจ เพื่อทำใจให้ประชุม
เลือกใช้ถูกจริต กำหนดจิตต์ให้ประชุม
จิตต์ร่วมจิตต์ประชุม จิตต์สุขุมประชุมธรรม
ตั้งหมั่นสมาธิ สงบดีประชุมธรรม
จิตต์ละเอียดเป็นดวงธรรม แลเห็นธรรมในร่างกาย
รู้แจ้งแทงตลอด รู้รอบคอบในร่างกาย
ตรวจดูส่วนร่างกาย แยกส่วนกายโดยรอบคอบ
จึงยกวิปัสสนา พิจารณาให้เห็นชอบ
ปัญญารู้รอบคอบ ความเห็นชอบในสังขาร
อนตฺตาอนิจฺจํ รู้ทุกฺขํญปัญญาญาณ
มรรคผลนฤพาน อภิญญาณปัจจเวกขณ์

ทวนกลับเข้าภายใน สงบใจปัจจเวกขณ์
สลดแลสังเวค ความวิเวกสงบใจ
ปหีนาละกิเลส ไม่มีเศษสิ้นจากใจ
เดินมรรคประจักษ์ใจ ความแจ้งใจเป็นหนทาง
แยกกายออกดูใจ เห็นดวงใจเป็นหนทาง
มรรคแปดเป็นหนทาง ประชุมทางที่ดวงใจ
สำเร็จพระโสดา สกิทาที่ดวงใจ
อนาคาประชุมใจ รู้แจ้งได้อรหันต์
รู้เท่าซึ่งสังขาร อภิญญาณอรหันต์
สำเร็จอรหันต์ รู้เท่าทันประจักษ์ใจ
สำเร็จพระนิพพาน กรรมฐานประจักษ์ใจ
ภรรมฐานเครื่องทำใจ มรรคผลได้พระนิพพาน
กิเลสเกิดจากใจ เอาใจได้พระนิพพาน
นี่แหละกรรมฐาน ทางนิพพานอุดมเลิศ
เป็นทางอันเกษม แลปรีดิ์เปรมทางประเสริฐ
ถึงนิพพานอันประเสริฐ สุขล้ำเลิศเกษมศรี

พึงเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายหมู่สตรี
พึงแล้วจงได้มี สติดีบำเพ็ญเพียร
กรรมฐานจงเจริญ ทำจิตต์เทอญบำเพ็ญเพียร
พวกเราก็ควรเพียร ควรเล่าเรียนกรรมฐาน
ร่างกายกับดวงใจ ควรทำใจกรรมฐาน
เรียนเถิดกรรมฐาน ทางนิพพานประเสริฐแลฯ

กายตาสติกถา

อยํ โข เมกาโย กายของเรานี้แล อุทฺธํ ปาทตลา เบื้องบนแต่พื้นท้าวขึ้นมา อโธเกส มตฺถกา เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป ตจปริยนฺโต มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ ปุโรนานปฺปการสฺส อสุจิโน เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่างๆ อตฺถิ อิมสฺมึกาเย มีอยู่ในกายนี้ เกสา คือผมทั้งหลาย โลมา คือขนทั้งหลาย นขา คือเล็บทั้งหลาย ทนฺตา คือฟันทั้งหลาย ตโจ คือหนัง มํสํ คือเนื้อ นหารู คือเอ็นทั้งหลาย อฏฺฐิมิญฺชํ

คือกระดูก วกฺกํ ม้าม หทยํ หัวใจ ยกนํ ตับ กิโลมกํ พังผืด ปีหกํ ไต ปปฺผาสํ ปอด อนฺตํ ไส้ใหญ่ อนฺตคุณํ สายรัดไส้ อุทริยํ อาหารนอนท้อง กรีสํ อาหารเก่า ปิตฺตํ น้ำดี เสมฺหํ น้ำเสลษม์ ปุพโพ น้ำเหลือง โลหิตํ น้ำเลือด เสโท น้ำเหงื่อ เมโท น้ำมันข้น อสฺสุ น้ำตา วสา น้ำมันเหลว เขโฬ น้ำลาย สิงฆานิกา น้ำมูก ลสิกา น้ำไขข้อ มุตฺตํ น้ำมูตร เอวมยํ เมกาโจ กายของเรานี้อย่างนี้ อุทฺธํ ปาทตลา เบื้องบนแต่พื้นท้าวขึ้นมา อโธ เกส มตฺถกา เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป ตจปริยนฺโต มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ ปุโรนานปฺปการสฺส อสุจิโน เต็มไปด้วยของไม่สะอาด มีประการต่าง ๆ อย่างนี้ แล ฯ

แปลกาพย์อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

สติกำหนดใจ สำรวมไว้ในร่างกาย
สติตั้งใจหมาย เอาร่างกายเป็นอารมณ์

ทำใจให้สงบ ความสงบเอการมณ์
เอกัคคตารมณ์ เป็นอารมณ์สมังคี
รวมจิตต์ประชุมมรรค อริยมรรคสมังคี
มรรคสมังคี สติดีประชุมใจ
ทำจิตต์สมาธิ ตั้งสติสำรวมใจ
สติฝั้นเผื่อใจ ยกเอาใจกำหนดกาย
สติมีกำลัง ยกจิตต์ตั้งกำหนดกาย
ตรวจดูที่ร่างกาย แยกส่วนกายไม่งายงม
รู้เท่าส่วนของกาย สังเวชกายไม่งายงม
เกสา แปลว่าผม ไม่งายงมชมว่าสวย
น้ำมันใส่แล้วหวี เขาว่าดีก็ไม่สวย
แต่งเกล้าแต่งเป็นมวย เขาว่าสวยสีดำคล้ำ
เส้นผมของหนุ่มสาว เส้นยาว ๆ สีดำคล้ำ
หนุ่มสาวสีดำคล้ำ แก่แล้วซ้ำกลับสีขาว
แก่เฒ่าชรากาล กายสังขารคนหัวขาว
คนแก่ก็หัวขาว วิยะราวกับสำลี

อนิจจังหมดทั้งสิ้น ผมทั้งสิ้นไม่มีดี
เส้นผมก็ยังมี แก่เต็มที่ความแปรปรวน
ปฏิบัติรักษาดี ล้างแล้วหวียังแปรปรวน
ตายแล้วยิ่งแปรปรวน มีแต่ส่วนถมแผ่นดิน
โลมา แปลว่าขน ไม่คงทนถมแผ่นดิน
ขนเราเป็นธาตุดิน ถมแผ่นดินอนิจจํ
นขา แปลว่าเล็บ มีแต่เจ็บอนิจจํ
งอกงามอนิจจํ เป็นทุกขํเวทนา
ทันตา แปลว่าฟัน ทุกข์มหันต์เวทนา
เจ็บปวดเวทนา ทนทุกขาด้วยอาพาธ
ตโจ แปลว่าหนัง โรคผิวหนังเป็นอาพาธ
หนังเกิดมาพร้อมชาติ มีอาพาธลำบากใจ
มังสัง แปรว่าเนื้อ ยิ่งเป็นเชื้ออาพาธใหญ่
เจ็บปวดลำบากใจ เนื้อหัวใจจักแตกตาย
นหารุ แปลว่าเอ็น ไม่มีเส้นก็แตกตาย
เส้นเอ็นมีมากมาย รัดรึงกายไม่เที่ยงตรง

อัฏฐิ คือกระดูก　　มีเอ็นผูกไม่มั่นคง
ไม่เที่ยงไม่ยืนยง　　ไม่คงทนไม่ถาวร
อัฏฐิมิญชังเชื่อ　　กล่าวคือเยื่อกระดูกอ่อน
อนิจจาไม่ถาวร　　เยื่ออ่อน ๆ ทำลายสูญ
วักกัง แปลว่าม้าม　　รูปเป็นกล้ามกระจายสูญ
กระจัดกระจายสูญ　　น่าอากูลอนิจจํ
หทยังหมากหัวใจ　　เนื้อหัวใจอนิจจํ
หทัยเป็นที่ตั้ง　　วิญญาณังจงวิจารณ์
รูปคล้ายดอกบัวตูม　　ซี่โครงหุ้มจงวิจารณ์
ที่ตั้งดวงวิญญาณ　　จงวิจารณ์ในร่างกาย
ใจเต้นฉีดเลือดพล่าน　　เลือดไหลสร้านทั่วร่างกาย
ปรกติของร่างกาย　　เราไม่ตายเต้นเสมอ
ป่วยไข้จงให้เห็น　　หัวใจเต้นไม่เสมอ
ไข้หนักย่อมละเมอ　　มักจะเผลอสติมา
จงฟังดูด้วยหู　　จงให้รู้ด้วยปัญญา
หยุดเต้นวายชีวา　　มรณาย่อมอาสัญ

สิ้นลมแห่งหายใจ ชีพบรรลัยไม่กลับหลัง
บุญกรรมมาตามทัน อายุสั้นก็พลันตาย
ยกะนัง แปลว่าตับ เครื่องสำหรับในร่างกาย
ตับแตกก็ต้องตาย หมดทั้งกายต้องเปื่อยเน่า
กิโลมะกังยึด คือพังผืดในกายเรา
ตายแล้วก็ต้องเน่า ร่างกายเราแตกสลาย
ปิหกัง แปลว่าไต เมื่อตัดใสไตแตกตาย
ตั้งอยู่ณเบื้องซ้าย ทั้งผู้ชายแลนารี
ปับผาสัง แปลว่าปอด ลมเข้าออกหายใจดี
ปอดแตกลมไม่มี ชีวิตนี้ก็เสื่อมสูญ
อันตังลำไส้ใหญ่ ตรวจดูไส้ปฏิกูล
อาหารมิมองมูล ปฏิกูลทั้งเก่าใหม่
อันตะคุณังร้อย คือไส้น้อยรัดไส้ใหญ่
ไส้เล็กรัดรึงไว้ ซึ่งไส้ใหญ่เหมือนโค้งหวาย
อุทะริยังไซร้ อาหารใหม่ในร่างกาย
อาหารเลี้ยงร่างกาย ไม่ให้ตายก็ตายเลย

กรีสังอาหารเก่า เป็นของเน่าอยู่เฉยๆ
รับทานแล้วถ่ายเลย เหมือนเช่นเคยกลับกลายไป
ปิตตํ คือน้ำดี ตั้งอยู่ที่ใกล้หัวใจ
สีเขียวเที่ยวซึมไป ชีพบรรลัยก็สูญเปล่า
เสมหังน้ำเสลษม์ น่าทุเรศในกายเรา
ปนปละอาหารเรา กลบกลิ่นเน่าอยู่ภายใน
ปุพโพคือน้ำหนอง เนื้อพุพองน้ำเหลืองไหล
เวลาเจ็บป่วยไข้ เป็นแผลไซร้น้ำเหลืองหลาย
โลหิตัง แปลว่าเลือด มีน้ำเดือดอยู่ในกาย
เลือดเนื้อในร่างกาย เมื่อเราตายก็เน่าพอง
เสโท แปลว่าเหงื่อ ไหลทุกเมื่อเผ็ดร้อนรอง
เหงื่อไหลออกเนกนอง แผลพุพองอยู่ตามตัว
เมโทน้ำมันข้น คือไขข้นอยู่ในตัว
ติดอยู่กับหนังตัว เนื้อหนังตัวมีทุกคน
อัสสุ คือน้ำตา ไหลออกมาทุกตัวคน
ร้องไห้อัสสุชล เหลือเต็มทนน้ำตาไหล

วสาน้ำมันเหลว คือมันเปลวในพุงไหล
ถูกร้อนก็ซึมไหล มีขี้ใคลทุกขุมขน
เขโฬคือน้ำลาย เครื่องละลายอาหารตน
น้ำลายในปากคน มีทุกคนไม่ถาวร
สิงฆานิกาถูก คือน้ำมูกไม่ถาวร
เป็นหวัดสบัดร้อน ไม่ถาวรน้ำมูกไหล
ละสิกาน้ำไขข้อ อยู่ในข้อที่อาศัย
กระดูกจึงเลื่อนได้ ไปมาได้ร่างกายเรา
มูตฺตังคือน้ำมูต ไหลซูด ๆ ทวารเบา
ป่วยขัดทวารเบา ร่างกายเราไม่สบาย
สติกำหนดใจ แลเป็นไปในร่างกาย
ตรวจดูส่วนร่างกาย ในร่างกายทุกประการ
แยกส่วนแลแบ่งส่วน ให้ถี่ถ้วนทุกประการ
เกสาเป็นประธาน ทุกประการไม่เว้นวาง
มัตถะเกกระโหลกหัว ขมองหัวไม่เว้นวาง
สติไม่จืดจาง ไม่เว้นวางกำหนดใจ

เรียกกายคตา สติมากำหนดกาย
สัปบุรุษทั้งหญิงชาย จงดูกายของตนเอง
จักได้ดวงตาธรรม และเห็นธรรมในตนเอง
จงดูให้เห็นเอง ธรรมเป็นเองในตัวเรา
รูปธรรมนามธรรม มีประจำในตัวเรา
สติมีในเรา ใจของเรากำหนดกาย
ผู้ใดใจไม่เพลิน หมั่นเจริญกำหนดกาย
สติตั้งใจหมาย กำหนดกายทุกเวลา
สติกำหนดใจ ระลึกได้ทุกเวลา
เจริญกายคะตา ทุกเวลามิได้ขาด
ทุกอิริยาบถ ก็กำหนดมิให้ขาด
ผู้นั้นไม่ประมาท เกิดเป็นชาติมนุษย์มา
พวกเราที่เกิดมา ทุกเวลาควรเจริญ
ร่างกายก็มีอยู่ ใจมีอยู่จงเจริญ
อุตส่าห์เพียรเจริญ ใจไม่เพลินก็เห็นธรรม
ทางมรรคและทางผล เมื่อเห็นตนก็เห็นธรรม

กายใจเป็นแท่งธรรม สำเร็จธรรมอันวิเศษ
วิมุตติก็หลุดพ้น วิเศษพ้นจากกิเลส
สำเร็จธรรมวิเศษ สิ้นกิเลศจากสันดาน
สิ้นอาสวะไขย์ สำเร็จได้พระนิพพาน
ใจเราเป็นนิพพาน พวกเราท่านจงเอาใจ
ฟังเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายที่มีใจ
ฟังแล้วจงเอาใจ กำหนดใจให้ได้เถิด

ตรวจกายคตา ทุกเวลาของตนเถิด
อานิสงส์เป็นล้ำเลิศ สุขประเสริฐบังเกิดมี
อยู่เย็นทั้งเป็นสุข ความสนุกสวัสดี
ทุกสรรพราตรี จงยินดีเจริญกาย
นอนหลับแล้วแลตื่น ทุกวันคืนเจริญกาย
ยืนเดินเจริญกาย สุขสบายเกษมศรี
มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ ย่อมได้อยู่สวัสดี
จงนั่งสมาธิ ตั้งสติอยู่กับตน
พวกเราอย่าประมาท ระลึกชาติเล่งดูตน
จงเพ่งตรวจกายตน เอาใจตนให้ได้เทอญ ฯ

เจริญความสังเวช

อจฺเจนฺติหิอโหรตฺตา ชีวิตํ อุปรุชฺฌติ
อายุ ขียติ มจฺจานํ กุนฺนทีนํว โอทกํ
อปฺปมายุ มนุสฺสานํ หิเพยฺยนํ สุโปรโส
จเรยฺยาทิตฺตสีโสว นตฺถิ มจฺจุสฺส นาคโม
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โกชญฺญา มรณํ สุเว
นหิโน สํครนฺเตน มหาเสเนนะ มจฺจุนาติ ฯ

อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอะโอ้โลกเรานี้ แต่เดิมที่ตั้งโลกมา
แรกเริ่มแต่เดิมมา ตั้งกัปป์มาก็หมุนเวียน
โลกนี้เป็นกงจักร ธรรมจักรเครื่องหมุนเวียน
วัฏฏะโลกหมุนเวียน เหมือนกงเกวียนไม่รู้หยุด
สังขารเป็นเครื่องจักร วัฏฏะจักรไม่หมุนไม่หยุด
โลกนี้โลกสมมุติ พวกมนุษย์สมมติเอง
มืดแจ้งสมมติวัน ทั้งเจ็ดวันสมมุติเอง
สมมุติให้หมุนเอง เหมือนเป็นเองให้หมุนไป

นับวันสมมุติเดือน สิบสองเดือนให้หมุนไป
วันเดือนสมมุติไว้ หมุนไปได้ดังใจจง
นับเดือนสมมุติปี สิบสองปีหมุนเวียนวง
สมมุติเป็นกำกง หมุนเวียนวงอยู่รอบตัว
นับวันเป็นกำเนิด เดือนปีเกิดกำหนดตัว
นับปีอายุตัว นึกว่าตัวอายุหลาย
เดือนปีที่ล่วงไป หมุนเวียนไปเราใกล้ตาย
ชีวิตจักต้องตาย ไม่พ้นตายจริง ๆ นา
อายุย่อมหมดไป แลสิ้นไปจริง ๆ นา
อายุน้อยนักหนา บังเกิดมาต้องตายไป
น้ำน้อยถูกแสงแดด อาทิตย์แผดเหือดแห้งไป
ข้อนี้มีฉันใด อายุไขย์ก็ฉันนั้น
บุรุษสติดี ปัญญาดีรู้เท่าทัน
ดูถูกอายุนั้น อายุสั้นก็พลันตาย
ร้อนใจรีบทำบุญ เพื่ออุดหนุนในคราวตาย
เหมือนไฟไหม้ร่างกาย กลัวความตายดับเร็วพลัน

ดับไฟนี้ฉันใด ทำบุญไซร้ก็ฉันนั้น
อุบายรู้เท่าทัน ทำบุญทันโดยแน่แท้
มัจจุคือความตาย เราต้องตายเป็นแน่แท้
เชื่อใจตายแน่แท้ ไม่ผันแปรเป็นแน่นอน
สิ้นลมก็ต้องตาย เราต้องตายเป็นแน่นอน
ตายแท้ตายแน่นอน ความอาวรณ์ไม่มีคุณ
ตายทุกข์ทั้งตายยาก ตายพลัดพรากจากแม่คุณ
ความเพียรเจริญบุญ รีบทำบุญวันนี้เทียว
ใครเล่าจักรู้ว่า ความตายมาพรุ่งนี้เทียว
เราตายแต่ผู้เดียว น่าหวาดเสียวตกใจกลัว
เราเกิดเราต้องตาย แก่เจ็บตายอยู่ในตัว
ความตายมาถึงตัว ถึงเรากลัวก็ต้องตาย
ลูกเมียเป็นเพื่อนสอง ได้ครอบครองก็ต้องตาย
ญาติมิตรสิ้นทั้งหลาย ก็ต้องตายไม่ช่วยกัน
บิดาทั้งมารดา ตายจริงหนาแบบเดียวกัน
ความตายมีเท่ากัน ทุกข์เท่ากันเต็มตัวมี

อายุลมหายใจ พึ่งเข้าใจใช่เดือนปี
หนึ่งปีถึงร้อยปี นับเดือนปีไม่พ้นตาย
หายใจเข้าหายใจออก ไม่เข้าออกก็ต้องตาย
ผัดเพี้ยนต่อความตาย ไม่ให้ตายไม่ได้เลย
ความตายเสนามาก เจ็บป่วยมากต้องตายเลย
สิ้นลมต้องตายเลย ตายจริงเว้ยจากลูกเมีย
ตายแข็งตายกระด้าง แสงตาค้างหลงลูกเมีย
ญาติมิตรละทิ้งเสีย ทิ้งลูกเมียแล้วตายไป
ทิ้งทรัพย์ทิ้งสมบัติ ทิ้งทั้งสัตว์ที่อาลัย
ความรักความร่ำไร ไม่หายใจไม่อาวรณ์
ข้าวน้ำไม่รับทาน สิ้นลมปราณความม้วยมรณ์
จุติความม้วยมรณ์ สิ้นลมจรดับขันธ์ไป
ตายจากความชื่นชม ตายสิ้นลมแห่งหายใจ
ตายแล้วไม่หายใจ ชีพบรรลัยไม่กลับหัน
คนตายเผาไฟฟอน ลูกตาส้อนบรรลัยหัน
ตายแล้วก็แล้วกัน ทำลายขันธ์หมดราคา

หมดฤทธิ์หมดอำนาจ วายชีวาตหมดราคา
สัพเพสังขารา อนิจจาไม่ยั่งยืน
เกิดขึ้นแล้วแปรผัน ทำลายขันธ์ไม่ยั่งยืน
แก่เถ้าทุกวันคืน ไม่ยั่งยืนอนิจจํ
เกิดแก่แลเจ็บตาย กองทุกข์หลายอนิจจํ
โลกนี้อนิจจํ เป็นทุกขํลำบากมี
พุทโธอุบัติเกิด พระองค์เปิดจากโลกีย์
เห็นทุกข์ในโลกนี้ พระองค์หนีจากความตาย
ทรงโลกวิทู ตรัสรู้ความพ้นตาย
พ้นแล้วจากความตาย พ้นอบายอมตํ
ไม่เกิดแก่เจ็บตาย ไม่ต้องตายอมตํ
พ้นทุกข์อย่างจัง ๆ เห็นสัจจํได้จริง ๆ
พ้นทุกข์ในสงสาร พ้นจากมารพ้นจริง ๆ
พุทโธประเสริฐยิ่ง ไม่มีสิ่งจะเทียมทัน
สังโฆพ้นความตาย ท่านไม่ตายอรหันต์
โลกนี้ท่านรู้ทัน อรหันต์ธรรมวาที

พึ่งเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายหมู่สตรี
พึ่งแล้วจงได้มี สติดีสังเวชตน
เราเกิดมาในโลก เราทุกโศกสังเวชตน
พุทโธก็เป็นคน เราก็คนจงสนใจ
สังโฆท่านเป็นคน เราก็คนจงสนใจ
พุทโธทรงตรัสไว้ เราก็ได้สดับพึ่ง
พุทโธเป็นผู้ตื่น สังโฆตื่นด้วยความพึ่ง
ธมฺโมเราก็พึ่ง สดับพึ่งไม่ตั้งใจ
เราจึงไม่รู้ตัว ไม่เห็นตัวเห็นดวงใจ
พวกเราจงเอาใจ ชำระใจให้สะอาด
วันคืนล่วงลับไป จงเอาใจอย่าประมาท
ไม่ควรจะประมาท ละชั่วขาดเอาแต่ใจ
ใจแลเป็นตัวทุกข์ ทางพ้นทุกข์อยู่ที่ใจ
นิพพานอยู่ที่ใจ จงเอาใจให้ได้เทอญ ฯ

ภทฺเทกรตฺตาสูตร

อตีตํ นานฺวาคเมยฺย นปฺปฏิกงฺเข อนาคตํ
ยทตีตมฺปหีนนฺตํ อปฺปตฺตญฺจ อนาคตํ
ปจฺจุปฺปนฺนญฺจ โย ธมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ
อสํหิรํ อสํกุปฺปํ ตํ วิทฺธา มนุพฺรูหเย
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โกชญฺญา มรณํ สุเว
นหิโนสํครนฺเตน มหาเสเนน มจฺจุนา
เอวํวิหาริมาตาบี อโหรตฺตมตนฺทิตํ
ตํเวภทฺเทกรตฺโตติ สนฺโต อาจิกฺขเต มุนีติ ฯ

แปลกาพย์อินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอะโอ้พวกมนุษย์ หลงสมมุติโลกโวหาร
หลงโลกหลงสงสาร หลงโวหารสมมุติมา
หลงโลกหลงสมมุติ พวกมนุษย์ตั้งโลกมา
แรกเริ่มแต่เดิมมา หลงโลกมาหมุนเวียน
พวกเราหลงมาเกิด ในกำเนิดโลกหมุนเวียน
เกิดมาก็หมุนเวียน โลกหมุนเวียนพวกเราหลง

ตั้งโลกมืดแจ้ง มืดกับแจ้งพวกเราหลง
สมเด็จพุทธองค์ ไม่ได้หลงสมมุติวัน
พวกเรารู้ไม่แจ้ง หลงมืดแจ้งสมมติวัน
กลางคืนกับกลางวัน ทั้งเจ็ดวันพวกเราหลง
คืนวันเป็นกงจักร วัฏฏะจักรหมุนเวียนวง
สังขารเป็นกำกง หมุนเวียนวงอยู่รอบตัว
นับวันสมมุติเดือน หลงวันเดือนอายุตัว
นับปีอายุตัว เป็นของตัวอายุตน
หนึ่งปีถึงสิบปี ยี่สิบปีอายุตน
สามสิบปีว่าของตน อายุตนสี่สิบปี
หลงปีเป็นอายุ นับอายุห้าสิบปี
หลงอายุว่าเดือนปี นับเอาปีอายุตน
หกสิบปีเจ็ดสิบปี แปดสิบปีอายุตน
เก้าสิบปีอายุตน นึกว่าตนอายุมาก
อายุถึงร้อยปี นับเดือนปีก็มาก
หลงว่าอายุมาก ล้วนแต่พากที่หมดไป

ส่วนเหลือไม่ได้นับ มีแต่นับส่วนหมดไป
ยังอยู่มีเท่าใด อยู่ที่ไหนไม่แลเห็น
อายุที่ตนได้ หรือไม่ได้ก็ไม่เห็น
ไม่ได้จึงไม่แลเห็น เราไม่เป็นด้วยเดือนปี
ชีวิตความเป็นอยู่ ไม่เป็นอยู่ด้วยเดือนปี
อายุใช่เดือนปี วันเดือนปีสมมุติเอา
หนึ่งปีถึงร้อยปี ของไม่มีสมมุติเอา
นับหนึ่งอายุเรา ชีวิตเราลมหายใจ
ลมเข้าแลลมออก นั้นแลบอกอายุไขย์
อายุลมหายใจ จงเข้าใจทุกตัวคน
วันเดือนยังไม่สิ้น อายุสิ้นน่าชอบกล
เมื่อเราไม่รู้ตน หมุนเวียนวนว่าหมดไป
อาทิตย์มีดวงเดียว ของอันเดียวจงเข้าใจ
เดือนปีไม่หมดไป พึงเข้าใจปัจจุบัน
อาดีตอนาคต พึงกำหนดปัจจุบัน
พึงรู้ปัจจุบัน รู้เท่าทันประจักษ์ใจ

อย่าหลงข้องอดีต รู้อดีตที่ล่วงไป
อนาคตจงเข้าใจ ยังไม่ได้ไม่มาถึง
สิ่งใดล่วงไปแล้ว หมดไปแล้วก็ไม่ถึง
สิ่งใดยังไม่ถึง ไม่มาถึงรู้เท่าทัน
บุคคลมาเห็นแจ้ง ความรู้แจ้งปัจจุบัน
รู้ธรรมปัจจุบัน รู้สำคัญที่ดวงใจ
รู้อยู่ฉะเพาะหน้า รู้จริงหนากายกับใจ
รู้แจ้งประจักษ์ใจ ไม่หวั่นไหวไม่คลอนแคลน
เจริญอยู่เนืองๆ ย่อมรุ่งเรืองไม่งอนแงน
แน่วแน่ไม่ง่อนแง่น ไม่คลอนแคลนบำเพ็ญเพียร
ตะโปความเพียรเผา พวกชาวเราก็ควรเพียร
ตะปะคือความเพียร รีบทำเพียรวันนี้เทียว
ใครเล่าจักรู้ว่า ความตายมาพรุ่งนี้เทียว
ความตายมีจริงเจียว ตายผู้เดียวจากลูกเมีย
ร้องโอยหาพ่อแม่ ให้ช่วยแก้ทั้งลูกเมีย
ช่วยเถิดลูกแลเมีย จักตายเสียยังอาลัย

พระยามัจจุราช　ความสามารถเสนาใหญ่
ต่อสู้ก็ไม่ได้　เสนาใหญ่เหลือกำลัง
ไม่อยากตายก็ไม่ไหว　หอบไว ๆ เหลือกำลัง
เหลือออกเหลือกำลัง　หมดกำลังไม่ลืมตา
ลมหอบลูกตาชัก　หอบงัก ๆ ไม่ลืมตา
แลบลิ้นทั้งปลิ้นตา　ยกแขนขาก็ไม่ไหว
ต่อสู้มัจจุราช　ความสามารถเสนาใหญ่
สิ้นลมแห่งหายใจ　จักตายไปวันนี้เทียว
ลูกเมียช่วยไม่ได้　ต้องตายไปแต่ผู้เดียว
เราตายแต่ผู้เดียว　น่าหวาดเสียวตกใจกลัว
ลูกเมียอยู่ห้อมล้อม　อยู่พรักพร้อมก็ต้องกลัว
ความตายอยู่กับตัว　ก็ต้องกลัวแต่ความตาย
พ่อแม่แลญาติมิตร　อยู่ใกล้ชิดก็ต้องตาย
ต้านทานต่อความตาย　ไม่ให้ตายเป็นไม่มี
สมบัติพัศถาน　บริวารก็ยังมี
บ้านเรือนก็ยังมี　ลูกเมียมีเป็นห่วงใย

ลูกเมียเป็นเพื่อนสอง เคยครอบครองก็ห่วงใย
ของรักของชอบใจ ย่อมถือไว้เป็นของตน
บ้านกูลูกเมียกู เมื่อยังอยู่เป็นของตน
รักใคร่ลูกเมียตน ชีวิตตนก็ปานกัน
เคยกอดเคยจูบชม ความชื่นชมรักใคร่กัน
ความรักความกระสัน รักใคร่กันก็ตายไป
เมียมิ่งแลบุตรรัก อยู่พร้อมพรักก็ตายไป
ตายจากพลัดพรากไป ทอดทิ้งไว้ทุกสิ่งเทียว
ทิ้งบ้านทิ้งลูกเมีย ละทิ้งเสียทุกสิ่งเทียว
ทุกสิ่งจริงใจเจียว ตัวผู้เดียวพลัดพรากไป
บวชลูกแลบวชหลาน ให้ลูกหลานชักจูงไป
ลูกหลานจูงใส่ไฟ ก็ดีใจว่าสวรรค์
นิมนต์พระมาให้บุญ หวังเอาบุญขึ้นสวรรค์
ไปเถิดเกิดสวรรค์ ชั้นสวรรค์ไม่ต้องทำ
การไร่ไม่ต้องหา ทั้งนาไม่ต้องทำ
ตายแล้วสิ้นบุญกรรม ไม่ต้องทำอะไรเลย

คอยรอแต่เมื่อตาย ความเสียดายทุกสิ่งเวย
ลูกเมียพ่อแม่เอ๋ย ลูกหลานเอยทั้งครอบครัว
หวงทรัพย์หวงสมบัติ หวงทั้งสัตว์ในครอบครัว
ความรักความเมามัว นึกว่าตัวจักไม่ตาย
ปราถนาอนาคต ไม่กำหนดถึงความตาย
ถึงคราวเมื่อตนตาย ทรัพย์มากมายไม่เอาไป
ลูกเมียก็ไม่เอา ทิ้งเปล่าๆ ไม่เอาไป
ความห่วงความอาลัย เลยไม่ได้สักสิ่งเดียว
เงินหมื่นทั้งเงินแสน ความหวงแหนไม่แลเหลียว
ทอดทิ้งทุกสิ่งเทียว สักสิ่งเดียวไม่ตามไป
เงินทองเขาใส่ปาก ก็ไปฝากที่กองไฟ
ลูกเมียติดตามไป ส่งถึงได้เพียงป่าช้า
สมเด็จพระพุทธองค์ พระองค์ทรงกรุณา
ทรงตรัสเทศนา แสดงให้เอาตน
พระองค์ทรงสรรเสริญ ผู้ไม่เพลินบำเพ็ญตน
ผู้ใดบำเพ็ญตน ให้ได้พ้นจากกิเลส

ตั้งตนอยู่ในธรรม บำเพ็ญธรรมเผากิเลส
ความเพียรเผากิเลส ยังกิเลสให้เร่าร้อน
ไม่เกียจแลไม่คร้าน ไม่เพลินพล่านไม่เดือดร้อน
คืนวันค่อยผันผ่อน เย็นแลร้อนผ่อนเจริญ
ผู้นั้นมีราตรีเดียว ธรรมดวงเดียวย่อมเจริญ
นักปราชญ์สรรเสริญ ความเจริญผู้นั้นแล

บาลีในชราสูตร

๑. อปฺปํ วต ชีวิตํ อิทํ โอรํ วสฺสสตาปิ มิยฺยติ
โย เจปิ อติจฺจ ชีวติ อถโข โส ชรสาปิ มิยฺยติ.

๒. โสจนฺติ ชนา มมายิเต นหิ สนฺติ นิจฺจา ปริคฺคหา
วินาภาวสนฺตเมว อิทํ อิติ ทิสฺวา นาคารมาวเส.

๓. มรเณนปิ ตํ ปหิยฺยติ ยํ ปุริโส มม ยิทนฺติ มญฺญติ
เอตมฺปิ วิทิตฺวา ปณฺฑิโต มมตฺตาย นเมถ มามโก.

๔. สุปิเนน ยถาปิ สงฺคตํ ปฏิพุทฺโธ ปุริโส นปสฺสติ
เอวมฺปิ ปิยายิตํ ชนํ เปตํ กาลกตํ น ปสฺสติ.

๕. ทิฏฐาปี่สุตาปี่เตชนา เยสํนามมิทํ ปวุจฺจติ
นามเมวาวสิสฺสติ อกฺเขยฺยํ เปตสฺสชนฺตุโน.

๖. โสกปริเทวมจฺฉรํ นชหนฺติ คิทฺธา มามยิเต
ตสฺมา มุนโย ปริคฺคหํ หิตฺวา อจรึสุ เขมทสฺสิโน.

๗. ปฏิลีนจรสฺส ภิกฺขุโน ภชมานสฺส วิวิตฺตมาสนํ
สามคฺคิยมาหุ ตสฺส ตํ โยอตฺตานํภวเน น ทสฺสเย

๘. สพฺพตฺทมุนิ อนิสฺสิโต, น ปิยํ กรุพฺพติโนปิ อปฺปิยํ
ตสฺมึ ปริเทวมจฺฉรํ ปณฺเณ วาริ ยถา น ลิปฺปติ.

๙. อุทกพินฺทุยถาปิ โปกฺขเรปทุเม วาริ ยถา น ลิปฺปติ
เอวํ มุนิโน น ลิปฺปติ ยทิตํ ทิฏฐสุตํ มุเตสุวา.

๑๐. โธโน น หิเตน มญฺญติ ยทิทํ ทิฏฺฐสุตํ มุเตสุวา
นาญฺเญน วิสุทฺธินฺจฺฉติ นหิโส รชฺชติโน วิรชฺชตีติ ๆ

จบชราสุตฺตคาถา

อินทรวิเชียรฉันท์ แปลจากชราสูตร

๑. ชีวิตน้อยหนักหนา พึงรู้ว่าลมหายใจ
ชีวิตยังเป็นไป ลมหายใจชีพจร

สิ้นลมก็ต้องตาย ต้องทำลายแลม้วยมรณ์
ความห่วงเป็นนิวรณ์ ก็บห่อนบ้องกันตาย
เดือนปีไม่ต้องนับ ทั้งกับกัลปไม่ต้องหมาย
คนเกิดย่อมจักตาย ณะภายในแห่งร้อยปี
ผู้ใดอยู่กินได้ ชราไซร้ต้องตายที
พึงรู้กำหนดมี ชีวิตนี้น้อยหนักหนา
ลมเข้าแลลมออก นั้นแลบอกกำหนดหนา
กว้างศอกและยาววา คืบหนึ่งหนาตัวชีวิต
เดือนปีนาทีโมง ไม่ใช่โครงแห่งชีวิต
ร้อยปีเข้าใจผิด ใช่ชีวิตของเราเลย ฯ

๒. หมู่ชนย่อมเศร้าโศก แลวิโยคพลัดพรากเฮย
ความรักความคุ้นเคย นั้นแลเวยให้เศร้าใจ
เศร้าโศกเพราะยึดถือ ในกำมือเป็นห่วงใย
ชีวิตของรักใคร่ ย่อมถือไว้เป็นของตน
ความถือซึ่งชีวิต ถือดวงจิตต์ว่าเป็นตน
ความถือซึ่งตัวตน ย่อมทุกข์ทนเศร้าโศกเว้ย

แท้จริงสิ่งที่ถือ ในกำมือไม่เที่ยงเลย
ชีวิตพลัดพรากเฮย จากของเคยของชอบใจ
บัณฑิตเห็นดังนี้ ท่านที่คล้ดูภายใจ
ปัญญาท่านว่องไว จึงหลีกไปไม่ครองเรือน ฯ
บำเพ็ญพรหมจรรย์ ใจตั้งหมั่น ไม่พ้นเพือน
กองทุกข์ไม่เปรอะเปื้อน ท่านไม่เคลื่อนจากภายในฯ
๓. คนเราสำคัญใจ ซึ่งสิ่งใดว่าของเรา
สิ่งนั้นเขาต้องละ มรณะถูกไฟเผา
สำคัญว่าของเรา ไม่เอาได้สักสิ่งเดียว
บ้านกูลูกเมียกู เมื่อยังอยู่จึงใจเจียว
ทอดทิ้งทุกสิ่งเทียว แต่ผู้เดียวต้องตายไป
เงินทองเขาเอาให้ นำไปได้เพียงกองไฟ
ลูกเมียติดตามไป ส่งถึงได้เพียงป่าช้า
ของรักของชอบใจ พลัดพรากไปจริง ๆ นา
บัณฑิตผู้ปรีชา ทรงปัญญาอุบายกล
รู้แล้วไม่น้อมไป เพื่อถือไว้เป็นของตน

ร่างกายสรีรยนต์ ไม่ใช่ตนคือศีลธรรม
สงเคราะห์ศาสนา สำรวมมากำหนดจำ
รูปธรรมนามธรรม ตู้พระธรรมเบญจขันธ์
เมื่อพ้นจากกิเลส พ้นจากเหตุอัศจรรย์ ฯ
๔. ผู้ตื่นไม่เห็นฝัน ข้อนั้นแลฉันใด
ผู้ยังอยู่อุปมา ไม่เห็นหน้าผู้ตายไป
ฉันนั้นอันอาลัย ย่อมสงสัยว่าตายสูญ
ความรักความร่ำไร ทั้งเสียใจก็อาดูร
นึกว่าตายแล้วสูญ ไม่กลับคืนปฏิสนธิ์
ครั้นตนตัวเราตาย ก็จะหายความกังวล
สงสารสังเวชตน เกิดเป็นคนก็แปรปรวน
เห็นหน้าอยู่ทุกวัน ตายจากกันให้หันหวน
เสื่อมสิ้นหมดทั้งมวญ หมดกระบวนคนึงตน
ตายแล้วไม่เห็นหน้า ทุกคณานิกรชน ฯ
๕. เขากล่าวถึงชื่อคน ที่ตนเห็นตนได้ยิน
ชื่อเท่านั้นยังเหลืออยู่ กับพวกหมู่ที่ร่วมกิน

เจ้าตัวมิได้ยิน อายุสิ้นล่วงลับไป
เปลี่ยนแปลงแต่รูปลักษณ์ แจ้งประจักษ์อยู่กับใจ
ธาตุสี่น้ำลมไฟ ฝังดินไว้ก็เพิ่มพูล
ดวงใจอะมะตัง ก็เหลือยังไม่สาปสูญ
บาปบุญและโทษคุณ ย่อมเกื้อกูลปฏิสนธิ์
กังขาความสงสัย พึงเข้าใจทุกตัวคน
กรรมนั้นมันให้ผล ย่อมยังตนให้เกิดอีก
เกิดมาก็มีชื่อ โลกเล่าลือแล้วตายอีก
ยังเหลือแต่ชื่ออีก เกิดตายอีกวนเวียนไป
สงสารความท่องเที่ยว ชื่อผู้เดียวเกิดหลายนัย
๖. ขนถือซึ่งสิ่งใด ย่อมติดใจในสิ่งนั้น
ความโศกละไม่ได้ เพราะน้ำใจยังพัวพัน
ร่ำไรก็ติดมั่น ตระหนี่นั้นไม่ห่างไกล
เหตุนั้นเหล่ามุนี จึงละหนี้ไม่อาลัย
เห็นความเกษมใจ ดำเนินไปสู่นิพพาน
แก้ตนออกเป็นปวง ไม่เป็นห่วงไม่สงสาร

ถอนตัวอุปาทาน สุขสำราญวิมุติผล
ไม่ถือซึ่งอะไร ไม่ติดใจไม่กังวล

๗. ภิกษุผู้ปลีกตน หลีกกังวลชอบสงัด
ท่านกล่าวสรรเสริญ ความไม่เพลินปฏิบัติ
เธอนั้นประพฤติวัตร ย่อมกำจัดกิเลสไกล
น้ำใจไม่โอ้อวด ไม่ประกวดกับใคร ๆ
สำรวมระวังใจ ไม่ให้ภัยบังเกิดมี
เธอไม่แสดงตน ในภพพ้นที่ตนมี
เธอนั้นประพฤติดี สามัคคี อริยวงศ์
เธอมีวุฑฒิธรรม ประพฤติธรรมที่ซื่อตรง
เธอสืบสันติวงศ์ เธอดำรง ประเวณี
สืบต่อศาสนา เจริญมาเรียบร้อยดี ๆ

๘. มุนีผู้รู้ดี ไม่ติดที่หมดทั้งปวง
ไม่รักและไม่ชัง ไม่รังเกียจไม่หึงหวง
ร่ำไรไม่เป็นห่วง ท่านไม่ง่วงไม่หวงแหน
ดวงใจท่านสอาด ปราศจากความคับแค้น

ไม่ตระหนี่ไม่เหนียวแน่น ไม่คับแค้นในสันดาน
เหมือนย้อยซึ่งใบไม้ ไม่ติดได้ฉันนั้นแล ฯ
๙. ใบบัวดอกประทุม น้ำไม่ซึมได้ฉันใด
มุนีไม่เข้าไป ติดใจใครในอารมณ์
อันเห็นอันได้ยิน อันทราบสิ้นก็ไม่ชม
ฉันใดพระบรม ผู้ไม่งมก็ฉันนั้น ฯ
๑๐. ผู้เพียรขจัดบาป ย่อมไม่หาบเอาสัญญา
ท่านไม่สำคัญเหตุ ในประเภทอารมณ์มา
อันเห็นฉะเพาะหน้า เมื่อมีมาท่านก็ทราบ
รู้เท่าและเอาทัน ความสำคัญก็ต้องปราบ
สันดานที่หยาบ ๆ ท่านต้องปราบให้ราบรื่น
ท่านไม่ปรารถนา วิสุทธา ด้วยเหตุอื่น
เพราะท่านเป็นผู้ตื่น ไม่ชมชื่นตัณหาหาย
ท่านนั้นไม่ยินดี และไม่มีความยินร้าย
หิริความละอาย กำหนัด คลายโดยรอบคอบ
สติและปัญญา ภาวนาอยู่โดยชอบ

ความรักก็ไม่ชอบ ไม่ประกอบความเกลียดชัง
ทางกลางมัชฌิมา ท่านอุส่าห์ เพียรระวัง
กาพย์อินทรวิเชียรฉันท์ คำประพันธ์ท่านผู้ฟัง
ชราพระสุตตัง สดับพึงเท่านี้แล ฯ

จบแปลชราสูตรเท่านี้แล

เทวทูตคาถา

โจทิตา เทวทูเตหิ เยปมชฺชนฺติมาณวา
เต ทีฆรตฺตํ โสจนฺติ หีนกา ยูปคา นรา
เย จโข เทวทูเตหิ สนฺโต สปฺปุริสาอิธ
โจทิตา นปฺปมชฺชนฺติ อริยธมฺเม กุทา จนํ
อุปาทาเน ภยํ ทิสฺวา ชาติ มรณสมฺภเว
อนุปปาทา วิมุจฺจนฺติ ชาติ มรณสํขเย
เตเขมปฺปตฺตา สุขิโน ทิฏฺฐธมฺมา ภินิพฺพุตา
สพฺพาเวร ภยาตีตา สพฺพทุกฺขํ อุปจฺจคูติ ฯ

เปล ตนุมณ ฉันท์ ๑๒

นรชาติ หญิงชายใด ผู้มีใจอันประมาท
ไม่ระลึก ตรึกถึงชาติ แลอาพาธิ เกิดแก่ตาย
เทวทูต อย่างประเสริฐ คือคนเกิด แก่ไข้ตาย
เมื่อพบปะ เกิดแก่ตาย ก็ไม่วายคิดถึงตัว
หาคิดย้อน ถึงตัวไม่ ว่าแก่ไข้ มีในตัว
ความประมาท ความเมามัว ไม่เห็นตัวไม่รู้ตัว
นรชาติ หญิงชายนั้น ไม่ไฝ่ฝัน ถึงตัวตน
เข้าถึงหมู่นระชน เป็นบุคคลที่เลวทราม
ย่อมเศร้าโศกด้วยความทุกข์ เสวยทุกข์และหยาบหยาม
นรชาติหญิงชายทราม ไม่เกรงขาม อเวจี
นรชาติหญิงชายใด ในโลกนี้ สันดานดี
เทวทูต ตักเตือนดี ยิ่งยินดี ไม่ประมาท
เมื่อพบปะคนเกิดแก่ เจ็บตายแท้ ไม่ประมาท
คิดถึงตัวว่ามีชาติ มีอาพาธิ แก่เจ็บตาย
ความเห็นภัย อุปาทาน ห้าประการ เกิดแก่ตาย

ภาวนาจนวันตาย ถึงคราวตาย ก็ตายดี
ความตายเลิศ ตายประเสริฐ ไม่บังเกิด อเวจี
เพราะมีศีล สมาธิ มีสติ มีปัญญา
ไม่ถือมั่น อุปาทาน ห้าประการ ถอนอัตตา
ถอนกิเลส ถอนตัณหา ถอนอัตตา นุทิฏฐิ
นรชาติ หญิงชายนั้น ไม่ถือมั่น ปัญญาดี
ดับทุกข์แล้วในชาตินี้ เกษมศรี อยู่เย็นใจ
เข้าถึงธรรม เกษมสุข นิราศทุกข์สุข เย็นใจ
ก้าวล่วงทุกข์ ก้าวล่วงภัย ดับสิ้นไป ไม่บังเกิด
ดับภพ ทั้งดับชาติ นรชาติ นั้นประเสริฐ
บัลลุธรรม อันล้ำเลิศ ธรรมประเสริฐพระนิพพาน
พึงเถิดท่านทั้งหลาย ที่มุ่งหมาย พระนิพพาน
จงเจริญ กรรมฐาน จงสังหารกิเลสไกล
จงให้ตรวจดูในตน จงให้ค้น ดูในใจ
จงกำหนด เอาดวงใจ เอาใจได้ ประเสริฐแล ฯ

จบเท่านี้แล

สังเวคกถา

อนิจฺจาวตสงฺขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วูปสโมสุโข ฯ
โอะโอ้อนิจจา สังขาราไม่เที่ยงตรง
หนุ่มแก่ย่อมจักปลง ชีวิตม้วยอย่าสงกา
อุบัติเกิดแล้วก็กลับ วิญญาณดับจากสรีรา
ขาดสิ้นแห่งปาณา วิการกายก็เป็นไป
บ่อเที่ยงบ่อทนทาน บ่ออยู่นานสักเพียงใด
ย่อมเสื่อมย่อมสิ้นไป ทุกคณานิกรชน
สิ่งสุขอันประเสริฐ สุขล้ำเลิศสถาผล
คือจิตต์อย่ากังวล เบ็ญจกามคุณา
ดับสนิทในสังขาร ที่จิตต์สร้านคือตัณหา
ไม่ใคร่ในภะวา วิภวะประเสริฐแล ฯ

อจิรํ วตยํ กาโย ปฐวึ อธิเสสฺสติ
ฉุฑฺโฑ อเปตวิญฺญาโณ นิรตฺถํว กลิงฺครํ.

โอ้กายไม่นานหนอ บังเกิดก่อแล้วกลับกลาย
ดุจฟองแห่งน้ำหมาย แล้วแตกดับโดยฉับพลัน
สิ้นลมแห่งหายใจ ชีพบัลลัยบ่อกลับหัน
ห่อนมีสิ่งสำคัญ เพื่อประโยชน์สักนิดเดียว
ทอดทิ้งดุจท่อนฟืน กลิ้งเหนือพื้นสุธาเทียว
ฟองน้ำเน่าดำเขียว ส่งกลิ่นฟุ้งบ่อเว้นวาง
ดูเถิดท่านทั้งหลาย บุรุษนายคณานาง
ควรปลงปัญญาทาง ปรมัตถ์อรรถธรรม
พะยานปรากฏแก่ จักษุแท้บ่อปิดงำ
ควรคิดพินิจจำ หีบนั้นอันแลเห็น ฯ
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โกชญฺญามรณํ สุเว
น หิโนสงฺครนฺเตน มหาเสเนน มจฺจุนา.
ชีวิตความเป็นอยู่ ใครห่อนรู้กำหนดกาล
เพียงแต่จะประมาณ เร็วและช้าก่อนหน้าหลัง
ความตายบ่อเลือกหน้า กษัตราพราหมณ์ฉะนั้ง
มีจนชนทุพลัง แลเรืองฤทธิ์อิศโร

หรือใครจะโกรธกริ้ว ชักหน้านิ่วมุโมโห
หรืออ่อนหย่อนกาโย น้อมคำนับอภิวันท์
หรือให้แก้วเงินทอง เป็นก่ายกองมากครามครัน
หรืออ้อนวอนจำนัญ ด้วยคำหวานสมานใจ
มัจจุราชไม่ยำเยง แลบ่อเกรงผู้ใดใด
ไม่รับคำนับใคร แลบ่อเอื้อกรุณัง
ถึงคราวแล้วเร่งรีบ เข้าคั้นบีบดวงชีวัง
ดุจเพชฌฆาฏพึง คำบัญชาไม่รารอ
ลงดาบโดยทันใด ฟันลงไปที่ตรงศอ
เชือดซ้ำกระหน่ำคอ แห่งนักโทษก็ปานกัน ฯ
สพฺเพสฺตามรนฺติจ มรึสุ จ มริสฺสเร
ตเถวาหํ มริสฺสามิ นตฺถิ เม เอตฺถสํสโย.
โอ้สัตว์ทั้งหลายเกิด เอากำเนิดมาเป็นคน
ย่อมจักบัลลุดล มละชีพทำลายลาญ
หรือสัตว์ที่ตายอยู่ อีกสัตว์สู้จักวายปราณ
ก็ไม่ยืดไม่ยืนนาน เหมือนกันสิ้นบ่อเว้นวาย

แม้เราก็ฉันนั้น บ่อผิดผันหรือกลับกลาย
เราคงจะต้องตาย ตามไปดุจะพิมพ์เดียว
เออเราไม่สงสัย นึกตกใจคิดหวาดเสียว
เห็นแท้แน่ใจเทียว แลบ่อมีที่สงกา
นี่แหละท่านทั้งหลาย พึงบรรยายที่กล่าวมา
จงเร่งพิจารณา เมื่อแจ้งแล้วบ่อกลัวตายฯ

กิจฺโฉ มนุสฺสปฏิลาโภ กิจฺฉํ มจฺจาน ชีวิตํ
กิจฺฉํ สทฺธมฺมสฺสวนํ กิจฺโฉ พุทฺธาน มุปฺปาโท

ความที่กลับได้เกิด ในกำเนิดมนุสสา
ยากนักแสนยากหนา เปรียบดังเต่าจมวังวล
แลตัวเต่าตนุ สองจักษุบ่อเห็นหน
แอกน้อยลอยล่องชล โผล่สพช่องปล่องหายใจ
ฉันใดเปรียบฉันนั้น ใช่รำพันให้เกินไป
ตรวจดูให้รู้ใน ประเภทสัตว์อุบัติตน
เพราะพวกเดียรัจฉาน ทั้งว่ายคลานบินเวหน
มากมายอเนกนันต์ สุดจะร่ำจะพรรณา

ฟองไข่นับด้วยหมื่น เผ่าพันธุ์พื้นสัตวา
แม่เดียวเหลือคณนา จะนับถ้วนประมวลมี
หนึ่งเล่าเกิดมาแล้ว ได้คลาดแคล้วจากโรคี
อยู่ยืดยืนชีวี โดยยากนักจักรอดมา
อีกได้ฟังคำพระ สัทธัมมเทศนา
พบองค์พระสัมมา สัมพุทธอรหันต์
เพราะเหตุว่าจอมปราชญ์ ผู้โลกนารถภควันต์
นานนับด้วยกัปป์กัลป์ จึงจะตรัสอุบัติมี
นี่แหละท่านทั้งหลาย ทั้งผู้ชายและนารี
ฟังแล้วเร่งยินดี จงชื่นชมโสมนา
ที่เราได้เป็นคน แลรอดพ้นจากตายมา
ได้ฟังธรรมเทศนา ของพุทธอรหันต์
เป็นลาภอันประเสริฐ แสนล้ำเลิศอนันต์ครัน
อย่าหลงคิดสำคัญ ว่าเกิดง่ายหมายผิดแล ฯ

ยถา ทณฺเฑน โคปาโล คาโว ปาเชติ โคจรํ
เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ อายุํ ปาเชนฺติ ปาณินํ.

ยถามีฉันใด ชีวิตไซร้อุสมา
ดุจนายโคปาลา จูงโคชักสู่หลักทัณฑ์
ก้าวไปก็ใกล้ถึง ที่สำนึงจะอาสัญ
นายโคฆาฏคอยฝาดฟัน ชีวะม้วยด้วยอาญา
ดังเราทุกผู้คน ปฏิสนธิเกิดมา
คือวันอันชรา นำยาตร์เยื้องเปลื้องสิ้นไป
มัตยุราชคือความตาย ดุจดาบร้ายคมเหลือใจ
ห่อนเลือกว่าใครๆ หนุ่มแก่เด็กแลปานกลาง
เชือดแหวะชำแหละจิตต์ ให้ปลดปลิดชีวาวาง
ทอดทิ้งสรีรางค์ ทุกถ้วนหน้าคณาชน ฯ
อุปนียติ ชีวิตํ มปฺปมายุํ ชรูปนีตสฺส นสนฺติ ตาณา
เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน,ปุญฺญานิ กยิราถ สุขาวหานิ
ชีวิตเป็นอยู่นั้น ส่วนของมันน้อยหนักหนา
เพราะเหตุความชรา เร่งเร้ารีบบีบคั้นกาย
จะร้องให้ใครช่วย ไม่ให้ม้วยชีวาวาย
ญาติมิตรทั้งหลาย อีกบิดรและมารดา

เมียมิ่งและบุตรรัก อยู่พร้อมพรักทั้งซ้ายขวา
มฤตยูย่อมจู่มา ปล้นชีวิตให้ปลิดปลง
ดูกรท่านทั้งหลาย ที่มุ่งหมายตัดความหลง
ให้เร่งคิดจำนง สิ่งใดดีให้เร่งทำ
ความดีคือบุญนั้น จะป้องกันช่วยแนะนำ
ให้สพสุขเลิศล้ำ พ้นสิ่งชั่วไม่กลั้วกราย
อย่าพึ่งแต่สนุก คิดว่าสุขะสบาย
รื่นเริงบรรเทิงกาย หัวเราะร่ำเฮฮาครื้น
ควรรู้สึกสำนึกตัว อย่าเมามัวคิดผ่าผืน
ชีวังไม่ยั่งยืน ทุกถ้วนหน้าคณาชน ฯ

ปตฺติทานคาถา

ยาเทวตา สนฺติวิหาร วาสินี
ถูเปฆเร โพธิฆเร ตหึตหึ
ตา ธมฺมทาเนน ภวนฺตุ ปูชิตา
โสตฺถึ กโรนฺเตธ วิหารมณฺฑเล

เถรา จ มชฺฌา นวกา จ ภิกฺขโว
สารามิกา ทานปติ อุปาสกา
คามา จ เทสา นิคมา จ อิสฺสรา
สปฺปาณภูตา สุขิตา ภวนฺตุเต
ชลาพุชา เยปิจ อณฺฑสมฺภวา
สํเสทชาตา อถโวปปาติกา
นิยฺยานิกํ ธมฺมวรํ ปฏิจฺจเต
สพฺเพปิ ทุกขสฺส กโรนฺตุ สํขยํ ฯ

ฐาตุ จิรํ สตํ ธมฺโม ธมฺมทฺธรา จ ปุคฺคลา
สํโฆ โหตุ สมคฺโค อตฺถาย จ หิตาย จ
อเมฺห รกฺขตุ สทฺธมฺโม สพฺเพปิ ธมฺมจาริโน
วุฑฺฒึ สมฺปาปุเณนฺยาม ธมฺเม อริยปฺปเวทิเต ฯ

คำแปลอินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

เหล่าเทพยดาใด สถิตย์ในพระวิหาร
สถูปทุกสถาน ในวิมานพระโพธิ์ศรี

เหล่าเทพยดานั้น พวกเราท่านขอพลี
ด้วยธรรมวาที บูชาดีทุกสถาน
ขอเทพจงประสิทธิ์ จำนงจิตต์อภิบาล
ขอจงเจริญนาน ในวิหารมณฑลนี้
ปวงสงฆ์ถ้วนทุกชั้น ผู้ตั้งมั่นสำรวมดี
อุบาสกศรัทธามี ทายกดีทายิกา
ชาวบ้านชาวนิคม ผู้อุดมด้วยศรัทธา
ชาวเมืองผู้ศรัทธา อิสสราผู้เป็นใหญ่
บรรดาประชาชน ที่หวังพ้นจากทุกข์ภัย
หมู่ชนที่เลื่อมใส ในพระไตรรักษาดี
ชีวิตท่านยังอยู่ ถ้วนทุกหมู่เป็นสุขี
ขอจงเป็นสุขมี สวัสดีทุกเวลา
เหล่าสัตว์ที่ต่างเพศ น่าสังเวชเป็นหนักหนา
ต่างชาติต่างเกิดมา มีนานาต่าง ๆ กัน
ชลาพุชะมี กำเนิดดีเกิดในครรภ์
อัณฑชะไข่ครัน สังเสนั้นเหงื่อไคลคน

อุปปาติกาเลิศ　　เลื่อนลอยเกิดอุบัติดล
หมู่สัตว์เวไนย์ชน　　กรรมบันดลก็เป็นไป
ขอธรรมอันประเสริฐ　　จงบังเกิดสิวิลัย
นิยยานิกนัย　　สิ้นทุกข์ภัยจงเจริญ
ขอธรรมสัตบุรุษ　　บริสุทธิ์เจริญเทอญ
เลื่อมใสน้ำใจเพลิน　　จงเจริญและยืนนาน
ขอศาสนาพุทธิ์　　วิเศษสุดจงยืนนาน
ตั้งหมั้นจิรกาล　　ในสันดานผู้รู้ธรรม
อีกสงฆ์สามัคคี　　จงปราณีช่วยแนะนำ
ทางโลกและทางธรรม　　ให้รู้ชอบประกอบคุณ
เพื่อความเป็นคนดี　　ความสุขมีบริบูรณ์
ประโยชน์ได้เกื้อกูล　　ให้เป็นบุญกุศลเทอญ
พวกเราประพฤติธรรม　　จงเห็นธรรมจงเจริญ
พวกเราจงเจริญ　　ผู้ไม่เพลินประพฤติธรรม
ขอธรรมรักษาเรา　　ผู้ไม่เมาได้ทรงธรรม
กองทุกข์ที่ครอบงำ　　ขอพระธรรมจงนำไกล

จงสิ้นจากกิเลส ธรรมวิเศษจงผ่องใส
สำเร็จอยู่ในใจ สิ้นสงสัยวิราคา
ดูกรสัตบุรุษ บริสุทธิ์สดับมา
จงเร่งพิจารณา ให้จะแจ้งแห่งคำสอน
รู้แล้วจงน้อมเศียร ด้วยความเพียรประณมกร
จงจำยอดคำสอน ที่ให้พรดังกล่าวมา
ให้สำเร็จสมประสงค์ ที่จำนงทุกเวลา
ปีตติทานคาถา พรรณนาเท่านี้แล ฯะ

พุทฺธภาษิตแปลคำฉันท์

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ
ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ
เอสานิสงฺโส ธมฺเม สุจิณฺเณ
นทุคฺคตึ คจฺฉติ ธมฺมจารี ฯ

ดูกรท่านทั้งหลาย หญิงและชายที่มาฟัง
ธัมมสวนํ ตั้งใจฟังคำสั่งสอน

ธัมโมคือพระธรรม ที่ชักนำโดยคำสอน
พวกเราประชากร พึงคำสอนจงจดจำ
พระธรรมย่อมรักษา ผู้ศรัทธาประพฤติธรรม
ประพฤติดีต่อพระธรรม กุศลนำความสุขมา
อบายก็ไม่ตก ไฟนรกบ่อไหม้มา
ป้องกันอบายนา ทั้งภูตาไม่ต้องเกิด
พวกเปรตสัตว์เสือกคลาน เดียรัจฉานทุกกำเนิด
ทุคคติไม่ต้องเกิด สุขล้ำเลิศบังเกิดเอง
อานิสงส์ประพฤติธรรม กุศลนำไปให้เอง
ควรเราเอาตนเอง อย่าได้เกรงประพฤติธรรม
สุคติเป็นที่ไป สำเร็จได้ด้วยบุญกรรม
โอวาทที่ชักนำ จงกระทำให้เป็นไป
ดีชั่วก็ตัวเรา จงให้เอาอยู่ที่ใจ
สวรรค์อยู่ในใจ อย่าสงสัยเอาใจเทอญ ฯะ

อวยพร ๔ ประการ

สพฺพี ติโย วิวชฺชนฺตุ สสฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆา ยุโก ภว
อภิวาทนสี ลิสฺส นิจฺจํ วุฑฺฒา ปจายิโน
จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุวณฺโณ สุขํ พลํฯ

อาตมาอำนวยผล แก่หมู่ชนท่านผู้พึ่ง
จงสมอารมณ์หวัง ดุจดังอำนวยพร
ขอให้อายุนั้น อยู่ยืนมั่นสถาวร
ร้อยปีอย่ามีหย่อน ได้เหมือนกลอนพรรณนา
ขอให้มีผิวกาย พรรณลายงามรจนา
ผ่องใสวิลัยตา พิศโสภาน่าชมเชย
ขอให้มีความสุข นิราศทุกข์แสนสบาย
สิ่งใดที่ได้เคย อย่าละเลยเลวเสื่อมทราม
ขอให้ทรงกำลัง อนันต์มากเหลือหลาย
เดชาสง่างาม เสร็จสมตามดังพรเทอญ ฯ

โลกธรรม สุตฺตสูตร์

๒ ลาโภอาลาโภ อะยะโส ยะโสจะ
นินทา ปสํสา จสุขํ จ ทุกฺขํ
เอเตอนิจฺจา มนุสฺเช สุธมฺมา
อสสฺส ตาวิ ปริณา มธมฺมา
เอเตจ ณตฺวา สติมา สุเมโธ
อเวกฺขติวิ ปริณา มธมฺเม
อิฏฐสฺสธมฺมา มนเถนุ ติจิตฺตํ
อนิฏฐโตโน ปฏิฆา ตเมติ
ตสฺสา นุโรธา อถวาวิ โรธา
วิธู บิ่ตาอตฺ ถคตา นสนฺติ
ปทณฺจ ณตฺวา วิรยํ อโสกํ
สมฺมปฺปชานา ตีภวสฺส ปารคูตีติ ฯ

แปลอินทรวิเชียรฉันท์ ๑๑

โอ้สัตว์ ตลอดโลก ประสบโลก ธรรมจริง
ในโลกบ่อมีสิ่ง เสมอยิ่ง โลกธรรม

ทั่วไป หทัยชน กระทบตน กระเทือนธรรม
ได้เห็น ทุกเช้าค่ำ โลกธรรม กระทบมา
ความรัก ประจักษ์ใจ ประสบได้ ความเกลียดนา
ร้อนเย็น กระทบมา กระทบตา กระเทือนใจ
ยินดี และยินร้าย อันตราย ประจำใจ
โลกธรรม กระทบใจ กระทบใจ ให้หมุนเวียน
โลกธรรม เป็นคู่ๆ หมุนเวียนอยู่ ดังกงเกวียน
ดวงใจ ผู้หมุนเวียน มาจำเนียร แต่กำเนิด
หมุนชอบ และไม่ชอบ หมุนประกอบกับความเกิด
ผู้ใด ต้องการเกิด ผู้นั้นเกิด จะต้องตาย
ผู้ใด ต้องการลาภ ให้พึงทราบ ลาภจะหาย
ผู้ใด มียศหลาย จักฉิบหาย จากยศแล
ผู้ใด ประสพสุข ความสนุก เป็นทุกข์แฮ
สรรเสริญ นินทาแท้ กระทบแต่ หทัยเรา
อนิจจา เมื่อยศถา บังเกิดมา แก่ตัวเรา
ยินดี ไม่รู้เท่า และถือเอา เป็นของตน

เมื่อยศเสื่อมสูญไป ก็เสียใจให้กังวล
ใจเดือด ใจดิ้นรน ไม่อดทนไม่เที่ยงตรง
เมื่อลาภ บังเกิดมี ก็ยินดี และหนง
ลาภเสื่อมฉิบหายลง ความหนง ก็เสื่อมคลาย
ในเมื่อสรรเสริญ ก็เพลิดเพลิน จนลืมตาย
นินทาก็วุ่นวาย ไม่สบาย เดือดร้อนใจ
ในเมื่อสุขสบาย ก็ลืมกาย จนตายใจ
ทุกข์ยาก ลำบากใจ ความหวั่นไหว ไม่ตั้งตรง
ใจถือโลกธรรม ไม่เป็นธรรม ไม่เที่ยงตรง
ในโลกชนพงษ์ พากันหลง โลกธรรม
ถือรัก และถือโกรธ กระทบโทษ ใจอะธรรม
ลำเอียง ไม่เที่ยงธรรม ไม่กระทำ มัชฌิมา
ทางกลางไม่ดำเนิร มัวแต่เพลิน ทุกข์เวลา
ใจดิ้น ด้วยตัณหา มัวแต่หา ไม่เอาใจ
ไม่พ้นจากทุกข์โศรก เพราะหลงโลก โลกาไตร
โอฏฐะทับถมใจ เลื่อนลอยไป ในสงสาร

เหมือนปลา อยู่ในน้ำ ลอยตามน้ำ ชละธาร
ย่อมตาย ในมือพลาน พวกชนพรานชาวประโมง
ฉันใดน้ำใจเวียน ย่อมไม่เที่ยง ไม่ยืนยง
หวั่นไหว ไม่เที่ยงตรง ไม่ตั้งลง ให้เป็นธรรม
ฉันนั้น อันน้ำใจ ที่หวั่นไหว โลกธรรม
ย่อมตายในกลางน้ำ ผีบ้าซ้ำ ผีน้ำพราย
นี้แลโลกธรรม ดุจน้ำ ที่เลื่อนลอย
ใจสัตว์ ก็เลื่อนลอย กิเลสพลอย กำเริบตาม
ในศาสนา พุทธ บริสุทธิ์สง่างาม
พากเพียร พยายาม สติตาม กำหนดใจ
ทวนกลับจากอารมณ์ ไม่งวยงม กระแสใจ
รักษาเอา จิตต์ได้ ชำระใจ ให้เที่ยงธรรม
มัชฌิมา ใจเป็นกลาง เดินตามทาง กระแสธรรม
โลกุตรธรรม ใจเป็นธรรมเป็นดวงเดียว
รู้เท่า กระแสโลก เป็นวิโมกข์ กระแสเดียว
พระธรรม มีแห่งเดียว ใจดวงเดียว พระนิพพาน

ดูกรท่านทั้งหลาย ที่มุ่งหมาย พระนิพพาน
เห็นภัยในสงสาร จงจัดการ กระทำใจ
ให้รวม ให้ประชุม ให้สุขุม ประชุมใจ
สำรวม เข้าภายใน อย่าหวั่นไหว โลกธรรม
อารมณ์อยู่ภายนอก อย่าส่งออก นอกจากธรรม
ตั้งใจ ให้เที่ยงธรรม ประชุมธรรม เป็นหนึ่งดี
ทำใจ ให้เกษม แลปรีเปรม จากธุลี
กิเลส ไม่ให้มี ตั้งตรงดี วิลัยเลิศ
เป็นธรรม อันวิเศษ สิ้นกิเลส สุขล้ำเลิส
เป็นธรรมอัน ประเสริฐ เป็นธรรมเลิศ เกษมศรี
อยู่เย็น ทั้งเป็นสุข ไม่มีทุกข์ เรียบร้อยดี
เดิรมรรค สมังคี ก็จักมี ปรีชาญาณ
เดิรมรรคออกจากโลก ให้พ้นโอ ฆะสงสาร
หนทางพระนิพพาน หนีสงสาร พ้นทุกข์แล ฯ

จบโลกธรรม แต่เท่านี้

ไชยะมงคล คาถา

๓ ชยนฺโตโพธิยามูเล สกฺยานํนนฺทิวฑฺฒโน
เอวํตวํวิชโยโหติ ชยสฺสุชยมํคเล
อปาราชิตปลฺลํเก สิเสปฐวิโปกฺขเล
อภิเสเกสพฺพพุทฺธานํ อคฺคปฺปฎฺโตปโมทตีติ ฯ

อินทรวิเชียร ฉันท์ ๑๑

โอ้องค์พระสิทธารถ พุทธชาติ วิเศษไชย์
ชะโย ทรงมีไชย ชนะได้ เบญจมาร
เสด็จจากศากยะ ก็ชำนะ พระยามาร
บำเพ็ญโพธิญาณ ยังพลมารปราไชย
เหล่าศากยะวงษ์ ของพระองค์ ก็ใจดี
พระองค์ ทรงมีไชย พุทธะไชยะมงคล
อภิเษกอยู่ในวงษ์ พุทธองค์ภิมงคล
พุทโธ ภิมงคล ทสพล ผะจนมาร
ตรัสแก่ประมา ภิเษกะ โพธิญาณ
ก้าวล่วง เบ็ญจมาร โพธิญาณอุดมเลิศ

ทรงอะนุตตโร สัมพุทโธองค์ประเสริฐ
พุทโธ อัคคะเลิศ อุบัติเกิด ในโลกา
ไชยโยชะยันโต องค์พุทโธตรัสรู้มา
โพธิอะปะรา ในศรีมะบัฏฐพี
กล่าวอ้างพุทธไชย นี้ฉันใดจงได้ดี
ขอไชยสวัสดี จงเกิดมี แก่ท่านเทอญ
ขอท่านจงมีไชย ชำนะได้จงเจริญ
ขอท่านจงเจริญ ฉะนั้นเทอญ อยู่เย็นใจ
อำนาจพุทธฤทธิ จงสักสิทธิ์ วิเศษไชย
ปวงสงฆ์ขออวยไชย สำเร็จได้ ดังใจหวัง
ขอไชยะมงคล จงบันดล แก่ผู้พึ่ง
จงสมอารมณ์หวัง ดุจดัง อำนวยไชย
ขอจงมีอำนาจ จงเฉียบขาด จงมีไชย
สัตรู ปราไชย ชำนะได้ หมู่ไพรี
ในเมื่อทำการบาป จงราบคาบ หมู่ไพรี
ข้าศึกจงพ่ายหนี ทั้งพวกผี ที่อะธรรม

ขอจงมีฤทธิ์เดช จงวิเศษ น้ำใจธรรม
ขอความยุติธรรม จงเป็นธรรม จงรุ่งเรือง
ขอจงบริบูรณ์ ธรรมนูญ จงรุ่งเรือง
รวมหมดทั้งบ้านเมือง จงรุ่งเรือง จงเจริญ
ขอเหล่ารัฐบาล จงเบิกบาน จงเจริญ
ขอทรงพระเจริญ ถาวรเทอญ จิรังกาล
ขอจง ได้ตั้งมั่น ตลอดกัลปาวะสาน
ขอจง เจริญนาน สำเร็จการ ดังอวยไชย
ขอชาติ ศาสนา เจริญมา จงมีไชย
ไชโย จงมีไชย ดังอวยไชย ฉนี้เทอญ ฯ

จบพุทธไชย มงคลเท่านี้แล

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นายสำรวย บานชัยภูมิ หมดอายุ 03/08/2564

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ทรงธรรม
ถนนลิขิต ตำบลดุสิต ข้างวัดเบญจมบพิตร พระนคร
นายทรงวุฒิ วไรภาส เจ้าของและผู้พิมพ์โฆษณา
พ.ศ. ๒๔๙๒

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นายสำรวย บานชัยภูมิ หมดอายุ 03/08/2564